25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6727 20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1908 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1 ՍԷՖԷՐ 1326 4 Mars 1908 25me année № 6727

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
10 PARAS

آرهولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره كین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur - Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐԸ

Միջազգային կացութիւնը.— Եւրոպական պետութեանց ելմտացոյցները և Հանրային Պարտքերը.— Ռուսական և ճափոնական Թուղթերը.— Լոնտոնի հրապարակը և Անգլիոյ Պանքային գործառնութիւնները.— Եգիպտոսի Կալուածական Վարկի Հաստատութեան գործառնութիւնները և ֆրանսական հրապարակը.— Բարիզի, Պէրլինի և Վիէննայի Սակարանները։

Միջազգային կացութիւնը նշմարելի փոփոխութիւն մը չէ կրած մեր անցեալ շաբթուան տեսութենէն ի վեր. թէ՛ հիւսիսային արեւմտեան Ափրիկէի մէջ գործերը կը շարունակեն մնալ անստոյգ՝ առանց մօտաւոր լուծման մը յանգելու յոյսը ներշնչելու, և թէ միւս կողմէն, հիւսիսային և արեւմտեան Եւրոպայի տէրութեանց փոխադարձ յարաբերութիւնները կը մնան անորոշ, և չի գիտցուիր թէ ե՛րբ կարելի պիտի ըլլայ հաստատ գաղափար մը կազմել այդ պետութեանց փոխադարձ իրական շահերուն և ձգտումներուն մասին։ Մինչդեռ Գերմանիա, Ռուսիա և Աւստրիա-Հունգարիա իրենց առեւտրական ու դրամական խնդիրներովը կը զբաղին, մին մասնաւորապէս նոր տուրքեր ստեղծելով ելեւմուտքը կազմակերպել կը ջանայ, միւսը նաւատորմիղը վերանորոգելու համար ծրագիրներ կը պատրաստէ, իսկ երրորդը՝ ներքին մաքսային, զինուորական և տնտեսական կացութիւնը կանոնաւորելու համար ամէն ջանք ի գործ կը դնէ, Մեծն Բրիտանիա կարծես հետզհետէ աւելի չէզոքի մը դերը ստացած՝ պարզ հանդիսատես կ'ըլլայ արեւմտեան և հիւսիսային Եւրոպայի, հիւսիսային արեւմտեան Ափրիկէի և նոյն իսկ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ անցած դարձածին հանդէպ։

Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոնի վերջին անգամ Պ. Ժօրէսի հարցապնդումներուն ի պատասխան ըրած յայտարարութիւնները՝ և Գերմանիոյ գէթ առայժմ բարեացակամ չէզոքութիւնը ցոյց կուտան թէ՝ քանի՛ Ֆրանսա հիւսիսային արեւմտեան Ափրիկէի գործերէն մագնիսուած, հետզհետէ աւելի կը մխրճուի հոն, Պերլինի Դահլիճը՝ վերստին հետեւելով երկաթեայ վարչապետին՝ Պիսմարքի խրատներուն, նա՛յնքան թոյլ կուտայ որ Քլեմանսոյի Դահլիճը իր ուզած ընթացքին հետեւի։ Արդարեւ յայտնի է թէ՝ ո՛րքան Ֆրանսա Եւրոպայէ դուրս զբաղած ըլլայ, այնչափ նոյն համեմատութեամբ ալ իր ուժերը կը նուազին Եւրոպայի մէջ, և օր մը Պերլինի Դահլիճին համար աւելի դիւրին կ'ըլլայ ըսել Ֆրանսայի. «Կեցի՛ր, ա՛լ մի՛ յառաջանար», ինչպէս ակնարկեց վերջին անգամ Պ. Ժօրէս այնքան սրամտօրէն։ Թէ ե՛րբ այդպիսի աղաղակ մը կարելի պիտի ըլլայ տեսնել ուղղուած Ֆրանսայի ճակտին, այս կէտը բացարձակապէս կախեալ ունի ֆրանսացի զօրքերուն մխրճման աստիճանէն, ինչպէս նաեւ ցամաքային Եւրոպայի կացութենէն, և Մեծն Բրիտանիոյ բռնելիք որոշ ընթացքէն հանդէպ այս կացութեան։ Այլ եւս Եւրոպայի մէջ Ֆրանսա բարեկամ Անգլիոյէ զատ ազդեցիկ օժանդակ չունի, քանի որ Ռուսիա հետզհետէ աւելի զբաղած իր տնտեսական, հողային և դրամական գործերով, ժամանակ չունի նոյն իսկ իրեն յատուկ արտաքին քաղաքականութեան գործերը վարելու։ Այս պարագային, ուրեմն. եթէ Գերմանիա մտածելով թէ Անգլիոյ բարեկամութիւնը Ֆրանսայի համար՝ չէ՛ կարող ո և է լուրջ հակազդեցութիւն ունենալ գէթ ցամաքային տեսակէտով՝ Վոժի սահմանագլուխներուն վրայ, և յանդուգն ընթացք մը բռնէ, Բարիզի Դահլիճը շա՛տ փափուկ վիճակի մը պիտի մատնուի ապահովաբար։ Կամ ա՛յն է որ տեղի պիտի տայ և այս պարագային Ֆաշոտայի պարտութենէն շա՛տ աւելի ազդու և ահելի պարտութեան մը ենթակայ պիտի ըլլայ, և կամ պատերազմ պիտի ծագի։ Գերմանիոյ համար նոր տուրքեր հաստատելու ծրագիր կը պատրաստուի՝ ըսինք. երբ նկատի առնելու ըլլանք թէ այդ երկիրը 7 միլիառի, Ռուսիա 5 միլիառի, իսկ Անգլիա 4 միլիառի պիւտճէ մը ունի, և Գերմանիոյ մէջ մարդ գլուխ 118 մարք բաժին կ'իյնայ ելեւմուտքի տեսակէտով, Անգլիոյ մէջ 198, Ֆրանսայի մէջ 76, Աւստրիոյ մէջ 66, Իտալիոյ մէջ 46, Մ. Նահանգաց մէջ 41 և Ճափոնի մէջ 22. կը տեսնենք թէ գերմանացի ժողովուրդը ամէնէն աւելի տուրք վճարողներէն մէկն է։ Եւ եթէ Կայսրութիւնը վերստին 1 միլիառ մարքի փոխառութեան դիմէ, անշուշտ այդ վիճակը աւելի պիտի չէջուի. և պետութեան ելմտական կացութիւնն ալ հետզհետէ աւելի պիտի դժուարանայ։ Այս առթիւ կ'արտատպենք յետագայ ցուցակը՝ որ եւրոպական երկիրներու հանրային պարտքերուն քանակութիւնը յայտնելէն՝ մասնաւոր շահեկանութիւն ունի, աւելցնելով միանգամայն թէ Օսմանեան Պետութիւնը որ 2 միլիառ 370 միլիոն ֆր.ի հանրային պարտք մը ունի, իր բնական և այլ անհուն հարստութիւնները նկատի առնելով երբե՛ք ծանրաբեռնեալ չի կրնար նկատուիլ, մինչդեռ Ֆրանսայի, Ռուսիոյ, Գերմանիոյ և Անգլիոյ հանրային պարտքերու դրամագլուխները՝ ահագին գումարներ կը կազմեն, և ահա օսմ. թուղթերուն հետզհետէ բարձրացման պատճառներէն մէկն ալ այս պարագան եղած է։

	Հանր. Պարտքի դրամագլուխները	Տարեկան մասնուէրը և տոկոսի յատկացած
	Միլիոն Ֆր.	Միլիոն Ֆր.
Գերմանիա	21,110	825
Աւստրիա	10,090	404
Պելճիքա	3,330	125
Պուլկարիա	3,348	32
Տանիմարքա	333	11
Սպանիա	9,146	405
Ֆինլանտա	140	6
Ֆրանսա	29,177	1232
Մեծն Բրիտանիա	19,725	775
Յունաստան	895	36
Հոլանտա	2,390	76
Հունգարիա	5,700	204
Իտալիա	13,022	577
Լիւքսէմպուրկ	12	—
Նորվեկիա	415	16
Փորթուգալ	5,000	122
Ռումանիա	1,435	84
Ռուսիա	22,959	1010
Սերպիա	550	25
Շուէտ	528	20
Զուիցերիա	102	6
	145,397	5991

Ահա այսպէս, ամբողջ Եւրոպայի հանրային Պարտքի դրամագլուխը՝ Օսմ. Պետութեան նոյն դրամագլուխը միասին հաշուելով, շուրջ 148 միլիառ ֆր.ի կը հասնի, և տարեկան ընդհանուր վճարելին ալ՝ 6 միլիառի։

Լոնտոնի Սակարանէն առնուած լուրերը նոյն հրապարակին կայուն մէկ վիճակը կը մատնանշեն։ Իրաւ է թէ հաշուեյարդարութեան գործողութիւնները բաւական կորով և եռանդ ներշնչեցին, սակայն նոր հրապարակ հանուած պարտաթուղթերուն մրցակցութիւնը, ինչպէս նաեւ սա պարագան թէ՝ մեծ Ընկերութիւններն ալ օգտուելով դրամի առատութենէն նորանոր թուղթեր պիտի հանեն, պատճառ եղած են աստիճան մը ճնշելու հրապարակին վրայ։ Քոնսոլիտէները ($2^1/_2$ %) ծանր են, և կը կորսնցնեն կոտորակ մը $87^1/_2$ օթելլին սահմանին մէջ։ Ճափոնականները, Օսմ. Միացեալը Սպանիական Արտաքինը բաղդատաբար ամուր են, մինչդեռ Ռուսականները և Պրազիլիականները հետզհետէ անկում կը կրեն։ Դրամական շրջանակներու մէջ ընդհանուր կարծիքը այն է թէ՝ ռուսական նոր փոխառութիւնը՝ կարգ մը ներքին դրամական և ընդհանուր տնտեսական պատճառներու բերմամբ թէ չէ յառաջիկայ գարնան, այլ աշնան եղանակին սեպտեմբերի վերջերը տեղի պիտի ունենայ։ Փոխառութեան քանակութիւնը առայժմ 500 միլիոն ֆր. կ'ենթադրուի թէեւ, բայց յայտնի է թէ այս գումարը հազիւ կը բաւէ ծովային ուժերու խոշոր ծրագրեր պատրաստելու յաւակնութիւնը ունեցող ռուսական նախարարներու ելեւմտացոյցին։ Թո՛ղ որ, ցարդ կնքուած փոխառութեանց մասնավճարի և տոկոսի վճարումները նմանապէս կարեւոր գումարներու պէտքը կ'ենթադրեն, ներքին ճարտարարուեստային և երկրագործական պէտքերը մէկ կողմ դնելով հանդերձ։

Ճափոնի դրամական կացութեանը մասին Տէյլի Էքսբրէսի կողմէ տրուած լուրերուն չափազանցութիւնը հաստատուեցաւ. թէեւ անցեալ շաբթու Օզաքայի, Քիօթոյի և Քոպէի մէջ 12ի չափ դրամատուներ սնանկացան 14 միլիոն ֆր.ի բաց մը թողլով, ինչպէս նաեւ Թոքիօյի մէջ ալ 3 փոքր տուներ դժուարութիւններու մատնուեցան, սակայն յայտնի է թէ, այդ հաստատութիւնները ճափոնական ներքին հրապարակին ազդեցութիւններէն աւելի՝ իրենց շահախնդրական գործողութիւններուն բերմամբ վերոյիշեալ կացութիւնը ունեցան։ Միւս կողմէ, Ճափոնի արտաքին ընդհանուր վաճառականութիւնը, որ 1906ին 2 միլիառ 174 միլիոն 940,000 ֆր.ի բարձրացած էր, թէեւ 2 միլիառ 389 միլիոն 80,000 ֆր.ի հասաւ 1907ին մէջ, սակայն դիտելի է որ այս յաւելմանը մէջ արտածութիւնները ներածութեանց հետ միեւնոյն համեմատութեամբ չյաւելնալուն, ճափոնական քամպիոյի տեսակէտով անպատեհ արդիւնքներ գոյացան։ Կառավարութիւնն ալ՝ շրջաբերութեան հանուած թղթադրամին դէմ 150,000,000 եէնի գումար մը ունի իբր պահեստ՝ փոխանակ 500 միլիոնի, ինչպէս 300 միլիոնի գումար մըն ալ Անգլիոյ Պանքային տրամադրութեանը տակ դրած է՝ իր արտաքին վարկը պահպանելու համար։

Անգլիոյ Պանքային հաշուեկշիռը վերջին եօթնեակին մէջ շա՛տ գոհացուցիչ նկատուեցաւ. բայց չի յուսացուիր որ պաշտօնական զեղչի սակը 3 %էն իջնէ։ Լոնտոնի և արտասահմանի միջեւ միեւնոյն միջոցին տեղի ունեցած ոսկիին շարժումն ալ՝ Պանքային պատրաստ մետաղադրամին վրայ 192,000 ոսկիին, ինչպէս նաեւ ներքին հրապարակային շրջաբերութիւնն ալ 525,000 ոսկիին աւելցուցին։

Եգիպտոսի դրամական հրապարակին տագնապը հետզհետէ աւելի կը չէզոքուի, Կալուածական Վարկի Հաստատութեան դժուարութիւնները, զորս քանիցս բացատրելու առիթը ունեցանք այս սիւնակներուն մէջ, հետզհետէ աւելի կը ծանրանան։ 1905ի և 1906ի շրջաններուն միջոցին՝ շուրջ 800 ֆր.ի արժողութիւն ունեցող թուղթերը, այսօր հազիւ կ'արժէ 660 ֆր. — 24 ֆր.ի կտրոնը առնելով — նորանոր անկումներու հակամէտ ըլլալով հանդերձ։ Ինչպէս յիշեցինք նախապէս, այս անկումը գոյացած է Եգիպտոսի դրամական ընդհանուր տագնապէն՝ որուն անմիջական հետեւանքը եղաւ հողային արժէքներուն չափազանց անկումը։ Արդարեւ հողային գործողութիւններուն շուրջ կատարուած շահադիտութիւնը (spéculation) ա՛յնքան տարօրինակ համեմատութիւններ առաւ որ, հակազդեցութիւնը անխուսափելի դարձած էր։ Թէեւ յիշեալ Վարկի Հաստատութեան վարչական ժողովին տեղեկագիրը կը հաստատէ թէ տագնապը ազդեցութիւն ունեցած չէ հաստատութեան ընթացիկ գործառնութիւններուն վրայ, սակայն գլխաւոր դժուարութիւնը այդ կէտին մէջ չէ, այլ այն արգելքներուն մէջ որոնց կը հանդիպի այդ Հաստատութիւնը դրամի հայթայթմանը ջանքերուն մէջ, իր սովորական դրամական գործառնութիւնները կարենալ վարելու համար։

Յիշեալ տեղեկագիրը կը շարունակէ ուրեմն ըսել թէ «Ցաւալի է յայտնել թէ այս վերջին ամիսներու միջոցին՝ հարկ եղած դիւրութիւնները չունենալնուս, չի կրցանք մեզ ցոյց տրուած ընտիր ապահովութիւնները գտնել։ Բայց ճշմարիտ է թէ, տագնապին ամէնէն ծանր շրջանին, այսինքն անցեալ տարւոյ յունիսի և յուլիսի ամիսներուն կրցանք օգնել աստիճան մը հրապարակին՝ Եգիպտոսի կառավարութեան հետ կնքուած համաձայնութեան մը շնորհիւ։ Այս համաձայնութեան բերմամբ՝ յիշեալ կառավարութիւնը՝ Տաիրա-Սանիյէի եգիպտական ընկերութենէն իր պահանջքը եղող 500,000 եգիպտական ոսկիի (13 միլիոն ֆր.) գումարը՝ տարեկան 4 % տոկոսով և չորս տարուան հաւասար մասնավճարներու պայմանաւ մեզ փոխ տալ հաճեցաւ։»

Յիշեալ Վարկի Հաստատութիւնը՝ այս անգամ ալ կը յուսար թէ Եգիպտական կառավարութիւնը վերստին օգնութեան պիտի փութար 2 միլիոն ոսկիի եգիպտական Միացեալ պարտաթուղթ և կամ Անգլիական Քոնսոլիտէ փոխ տալով, 10 տարիէն վճարելի, և իրականին մէջ շուրջ $4^1/_2$ % տոկոսով։ Բայց, ինչպէս յիշեցինք մեր նախորդ յօդուածին մէջ, Եգիպտոսի կառավարութիւնը՝ թէ՛ Քոնսոլիտէներու բարձրացմանը և թէ՛ դրամական զանազան պատճառներու բերմամբ մերժած ըլլալով յիշեալ փափաքը, զրոյց կը շրջի թէ, Վարկի Հաստատութիւնը վերստին պիտի դիմէ ֆրանսական հրապարակին, նոր պարտաթուղթեր հանելով Ֆրանսայի մէջ։ Այս առթիւ յիշենք թէ նախապէս Ֆրանսայի մէջ միեւնոյն Հաստատութեան կողմէ յետագայ փոխառութիւնները կնքուած են. Ա. 1898ի մարտին և 1903ի յունուարին միջեւ հանուած՝ իւրաքանչիւրը 495—500 ֆր. արժէքով և $3^1/_2$ % տոկոսով 460,000 պարտաթուղթի փոխառութիւն։ Բ. 1905ի յուլիսին 437.50 ֆր.ի արժէքով և 3.425 % տոկոսով հրապարակ հանուած՝ իւրաքանչիւրը անուանական 500 ֆր.ի արժողութիւն ունեցող 3 % տոկոսաբեր 300,000 պարտաթուղթի փոխառութիւնը։

Ահա այսպէս Եգիպտոսի Կալուածական Վարկի հաստատութիւնը Ֆրանսայի հրապարակէն 3.42 և 3.50 % տոկոսի համեմատութիւններու միջեւ 360 միլիոն ֆր.ի փոխառութիւն մը կրցեր է կնքել։ Արդ, յունիս ամսոյ մէջ ալ Եգիպտոսի կառավարութիւնը 4 % տոկոսով 50 միլիոն ֆր.ի փոխառութիւն մըն ալ ընելու տրամադիր կ'երեւար, բայց ահա ետ կեցաւ իր մտադրութենէն։ Այս պարագային՝ ուշադրութեան արժանի պիտի ըլլայ ֆրանսական վարկի հաստատութեանց ընթացքը յիշեալ Կալուածական Հաստատութեան նոր դիմումներուն հանդէպ։

Բարիզի Սակարանէն առնուած լուրերը գոհացուցիչ են. եկամուտի տուրքի ծրագրին յօդուածներուն Երեսփոխանական Ժողովին մէջ վիճաբանութեան դրուիլը Ֆրանսական Ռանդին վրայ գրեթէ ազդեցութիւն չունեցաւ, քանի որ այդ Ռանդը անշուշտ անկումէ մը յետոյ վերստին բարձրացաւ 97.27ի։ Պերլինի Սակարանը կը շարունակէ տկար մնալ. տարւոյս սկիզբէն ի վեր յուսացուած վստահութեան վերադարձը դեռ ո և է նշան ցոյց չի տար, հակառակ Կայսրութեան Պանքային կացութեան բարւոքման և հակառակ Սակարանի ու առեւտրական գործառնութեանց մէջ զեղչի սակին Պանքային պաշտօնական սակէն նուազ ըլլալուն։ Վիէննայի Սակարանէն առնուած լուրերն ալ գոհացուցիչ չեն. արտաքին գործոց նախարար Պառոն Էրէնթալի Հունգարիոյ հանդէպ բռնած ընթացքը, ինչպէս նմանօրինակ մաքսային և տնտեսական խնդիրներ լաւ ազդեցութիւն առաջ չեն բերած աւստրիական թուղթերուն վրայ։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
(Փարիզ)

ՄԵՐՈՒԺԱՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆԻ «ՊԱՏՐԱՆՔԻ ՇՂԻԿՆԵՐ»Ը

Բ.

«Պատրանքի Շղիկներ»ուն մէջ սակայն, գոնէ վերջին տասնամեակներուն մէջ, միեւնոյն լաւատես բանաստեղծը չենք գտներ։ Ան՝ Սիրոյ կեանքի պարագաները, իր բոլոր կազմերովը ուսումնասիրած՝ հրապարակ կուգայ այս անգամ։ Սիրոյ Պատրանքը, որ այնքան դառն ու լալագին շեշտով, Դուրեանի կողմէ երգուեցաւ, Պարսամեանն ալ իր ծիծաղկոտ ու եթերային «Անուրջանք»էն կը սթափեցնէ պահ մը. մեր երիտասարդ բանաստեղծն ալ կը փոխադրուի հոն՝ ուր Ցալը և Իղձը ունայնութեան մէջ կը ցնդին, հոն՝ ուր միայն «Պատրանքի Շղիկներ» կ'ապրին։ Ու կը տեսնենք որ բանաստեղծը ամբողջ հատոր մը կը նուիրէ իր Պատրանքներուն, «Պատրանքի Շղիկներ»ով կը կապէ իր զգացումներուն երկգոյն փունջը։

Մեր բոլոր անուշ երազները, մեզ օրօրող անուրջները պահ մը միայն չեն վհատցներ մեր սիրտերը և հոգիները, պահ մը միայն չեն մոռցներ մեզ այս մեծ փորձառութեան աշխարհը, ու անկէ վերջ իրական կեանքն է վերստին, որ կուգայ մեզ շրջապատել, մեր բոլոր անուրջները Պատրանքին գիրկը յանձնելով։

Երիտասարդութիւնը, ինչպէս կ'ըսէ Ուիլեըմ Հէզլիթ իր Շէյքսփիրի Նկարագիրներուն (Caracters of Shakespear's Plays) մէջ, սիրոյ եղանակն է, ուր սիրտը առաջին անգամ ըլլալով, կը սկսի փափկանալ և կարգ մը ազնիւ զգացումներու տեղի տալ։ Տարածուած մթութիւն մըն է, որ կեանքի դաշտանկարը յօրսով կը գունեզծէ, ինչպէս ամպը որ ծիրանին կը ցոլացնէ։ Փափագն ու երեւակայութիւնը, մարդկային կարծրքին տակ միացած, անմեղ երազներով բեղուն, կը յառաջանան տենդոտ այդ գունեղդուած դաշտանկարին մէջէն, մինչեւ որ փորձառութիւնը հասնի, ու մեզ իրական աշխարհին մէջ փոխադրէ։

«Պատրանքի Շղիկներ»ուն մէջ, Պարսամեան՝ իր սիրազեղ երգերուն մէկէ աւելի ցաւոտ և մելամաղձոտ տողեր կը խառնէ։ Տեղ մը ճակատագրի գանգատներ կը բարձրացնէ, ուրիշ տեղ մը, կեանքէ յոգնած ու ձանձրացած, ժամ առաջ, մահուան գիրկը կ'ուզէ նետուիլ, Երջանկութիւն ըսուածը թերեւս հոն գտնելու յոյսով, և կամ հոն վայելելու համար իր «Անդրշիրմի Սէր»ը։ Միեւնոյն բանաստեղծը, միեւնոյն գրիչն է արդարեւ, որ երբեմն՝ Սիրոյ անօրինակ խանդավառութեան մէջ խորասուզուած, հոգւին բոլոր ուժովը սապէս կ'երգէ.

Կը սիրես զիս։ Ես ալ քեզի կը պաշտեմ,
Դուն զիս «Հոգիս» միշտ կ'անուանես. մինչդեռ ես
«Ամէն հոգի»ս կը կոչեմ քեզ՝ ժպտադէմ.
Սէրդ անհուն է, մանիշակին բոյրին պէս։
(Տե՛ս «Անուրջանք» էջ 16)

Հիմա՝ մելամաղձոտ տխրութիւնով մը համակուած, կը հրաժարի յաւէտ իր աննիւթական Սէրէն, և իր էութեանը մէջ «Թախիծներ», նոյն իսկ «Մահուան Սարսուռներ» կը զգայ.

Դամբան իմ բոլոր
Ցաւերուս գաղտնի,
Ուր կեանքս օրէ օր,
Լո՛ւռ կը քայքայուի...
(«Պատ. Շղիկներ» էջ 40)

Ինքնալքումին գողովը կարծես,
Մարմինս յամրաբար շիրիմին կ'երթայ,
Չե՛մ պաղատիր որ սիրես զիս հիմայ,
Տե՛ս, կը պաղատիմ, ալլա սայլի պէս։
Ինծի մի՛ նայիր, ես մահուան կ'երթամ,
Վերջին յոյզեր ալ չունիմ սիրելու.
Թերեւս երջանիկ ըլլաս դուն ալ,
Ինծի մի՛ նայիր, ես մահուան կ'երթամ։
Արցունքներս սրբէ՛, մեռնելու ո՛ւժ տուր,
Աչքերս համբո՛յրով գոցէ այս անգամ.
Ինծի մի՛ նայիր, ես մահուան կ'երթամ,
Վերջին յոյզեր ալ չունիմ սիրելու...
(«Պատ. Շղիկներ» էջ 42)

Ցաւի, վիշտի և յուսահատութեան այս տխուր ու կէս-լալագին շեշտը որոշ կը տեսնուի մասնաւորապէս «Անդրշիրմի Սէր»ին, «Մահուան Սարսուռներ»ուն, «Թախիծներ»ուն, «Մահուան Հեշտանք»ին և «Ցաւի Խօսքեր»ուն մէջ։

Գրականութեան մէջ ընդունուած է թէ առհասարակ, իւրաքանչիւր սիրերգակ բանաստեղծի գործունէութեան մէջ որոշ շրջան մը, առժամանակ մը կայ, ուր կը գտնուին սիրոյ անսահման խանդն ու եռանդը, և ուր՝ սիրազեղ ու երազկոտ երգեր, տխուր և մելամաղձոտ տողեր կը յաջորդեն։ Հոս՝ մեր այս ըսածին իբր ապացոյց, հա՛րկ է յիշել վերստին Դուրեանը, Սիւլլի Բրիւտոմը, Հայնէն, և ասոնցմէ զատ Պըրնս, Շէլլի և Բէյ. Շէյքսփիր իսկ, որուն քով, բաղդատաբար շատ քիչ մելամաղձոտութիւն կը գտնենք, ինք ալ իր սօնէներու (154 հատ) վերջին մասին մէջ կը փոխուի յանկարծ, ցաւի, բաժանումի և յուսահատութեան մէկէ աւելի տխուր շեշտեր կը մտցնէ հոն։ Տարիքը, կամ աւելի կեանքի և գործունէութեան փորձառութիւնն է թերեւս, որ այնքան նշմարելի և զգալի շրջում մը (բարեփոխում եթէ կ'ուզէք) կը պատճառէ սիրերգակ բանաստեղծին զգացումներուն մէջ։ Վերլուծումը սակայն, ի՛նչ որ ալ ըլլայ, մենք պիտի չփափագէինք «Պատրանքի Շղիկներ»ուն երիտասարդ հեղինակէն, ցաւի և յուսահատութեան հառաչներ լսել, այնքան ատեն որ կեանքի կատարեալ գարունին մէջ կը գտնուի ինք, այնքան ատեն որ կեանքի ձմեռը չէ սկսած ձիւնել իր խաղաղութեան վրայ։

Անիրաւութիւն մը գործած չըլլալու համար, հոս՝ կը ստիպուինք յիշել, «Պատրանքի Շղիկներ»ուն ոտանաւորներէն մէկ քանին եւս. «Փրփուրէ Շղիկ», «Պարգեւածը», «Տրտմութեան Ջինը» և «Ցաւակցութիւն»ը, որոնք՝ նիւթին գեղեցիկ յղացումը, զգացումի և երեւակայութեան ուժին հետ միացնելով, անգամ մըն ալ կուգան շեշտել բանաստեղծին կարողութիւնը։ «Պատրանքի Շղիկներ»ուն մէջ Պարսամեան ունի նաեւ Օկիւստ Տօրշէնի ձօնուած բանաստեղծութիւն մը, որ բնագիրէն ֆրանսերէնի թարգմանուելով, 1905ի Աննալներուն մէջ հրատարակուած ալ է։

Ամէնքս ալ գիտենք թէ բանաստեղծութեան հատոր մը լեզուաբանական և կամ ուսումնասիրական ո և է հատորի մը նման չի կրնար քննադատուիլ։ Ամէն բա-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 3 —

ԲՕԼ ՄԱՐԿՐԻԹ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿԻՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԵՐԿՈՒ ՕՐՈՐՈՑՆԵՐԸ

Ա.

ՉԳՈՒՇԱՑԷ՛Ք ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—Շա՛տ լաւ, ոստիկանութեան քոմիսէրին մօտ տարէք այդ կինը, որպէս զի իր յայտարարութիւնն ընէ, ըսաւ յիսնապետը, իր ստորակարգեալին ուղղելով խօսքը, որ հանդարտիկ երեւոյթով և հերքիւլեան ուժով մարդ մըն էր։ Եւ հարկաւ անոր ընկերացէ՛ք մինչեւ բնակարանը. այն ատեն միայն բաժնուեցէ՛ք, երբ իրողութիւնը հաղորդէք իր տէրերուն։ Հասկցա՞ք։

Մարդը, որ զինուորական դիրքով կեցած էր, յարգական խոնարհութիւն մը ըրաւ, ըսելով.

—Հասկցա՛յ։

Ու առաւ տարաւ Թէրէզ Ժաքէնը, որ տակնուվրայ եղած ու արտասուալից դէմքով առաջ կը քշէր իրեն չվերաբերող կառք մը և տղայ մը։

Բ.

Պ. ՄԻԹՐԻ ԱՆՁԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Փոքրիկն Մատլէնի հայրը, Պ. Միթր, Հանրային Կրթութեան պաշտօնարանին մէջ դիւանապետ, ճաշէն յետոյ յանկարծական անհանգստութիւն մը զգալուն, հեռաձայնով իմաց տուած էր փոխ-դիւանապետին թէ կէս օրէն յետոյ իր պաշտօնատեղին չպիտի երթար։

Տիկին Միթր բնաւ չվրդովեցաւ իր ամուսնոյն անհանգստութեանը համար։ Գեղանի ու մանկամարդ խարտիշագեղ մըն էր, թթուածինի պէս խարտեաշ, թէեւ իր բարեկամուհիները շատ թուխ գտած էին զինքը նախորդ տարին։ Եղածը սա էր որ ամուսինը վառարանին քով կը հանգչէր մաշիկները հագած, եռացուած երիցուկի գաւաթ մը ունենալով իր առջեւ։ Տկարութիւնը բոլորովին պիտի անհետանար՝ երբ հագուէր ու իր կնոջ հետ դուրս ելլէր իրիկուան։

— Նինէթ, այսօր երթալիք շատ տեղ ունի՞ս, հարցուց Պ. Միթր, տեսնելով որ կինը կը կոճկէր իր ձեռնոցները, որ շատ վայելուչ երեւոյթ մը ունէր իր մութ կապոյտ ֆուրիւր-փալթոյին մէջ. նաեւ շատ սիրուն գլխարկ մը դրած էր, որուն մեծ քօղը կը հովանաւորէր իր մանկական աղուոր գլուխը։

Տիկին Միթր աղաւնիճի բոյր մը կ'արձակէր, և իր թարմ այտերը, բրինձափոշիով ծածկուած, զմայլելի փայլ մը ունէին, որուն աւելի վառ երանգ մը կ'ընծայէին սեւ յօնքերը և բոսորագոյն բերանը։ Մանկամարդ կինը ճարտարութեամբ կը շպարուէր, թէեւ չսիրէր այդ բանը, խորհելով որ պէտք չունէր շպարուելու և թէ լաւ բան մը չէր։

— Բայց շատ տեղեր չունիմ երթալիք, Լօկար, ըսաւ տիկինը հանդարտիկ շեշտով մը։ Կէս օրէն յետոյ Թրօյի պարտէզը պիտի երթամ, փոքրիկն Մատլէնի ու սպասուհիին հետ ատենն անցընելու համար։

Թրօքատէրօն համառօտելով Թրօ կը կոչէր, այդ բառը իրեն շատ երկարաձիգ թուելուն համար։ Տեսնելով որ ամուսինն ընդհանրապէս անձկալից դէմքը կը պահէր —որովհետեւ Պ. Միթր կը պախարակէր իր կինը՝ ունայնամիտ և աշխարհիկ ըլլալուն ու վաճառատուներէն շարունակ գնումներ կատարելուն համար—, յարեց.

— Պահ մը պիտի բաժնուիմ անոնցմէ, Տիկին Ժօֆրանի հանդիպելու համար, որ ինծի կը սպասէ. հարբուխ եղած ըլլալուն՝ չի կրնար դուրս ելլել։

Այդ պառաւ բարեկամուհին կը բնակէր Օթէօյլի մէջ, հանդարտիկ ու ապահով թաղ մը։ Պ. Միթր ժպտադէմ ըսած էր.

— Ուրեմն սա յանձնարարեալ նամակը թղթատարատուն ձգելու հաճութիւնը ունեցիր, քանի որ առջեւէն պիտի անցնիս։ Վէրնօնէի գիւղական տան մէջ սատանի գործեր կը պատահին։

Տիկին Միթր դէմքի թեթեւ ծամածռութիւն մը ընելով (կը խորշէր յանձնարարութիւններ կատարելէ) առաւ կնքուած նամակը, որուն վրայ խնամով գըրուած էր հարկաւոր հասցէն, և մէկ անկիւնը՝ իր անունը և հասցէն, պարունակած արժէքին յայտարարութեամբ, որ էր յիսուն ֆրանք։

— Լա՛ւ, ըսաւ Տիկին Միթր։

Ու նամակը դժուարաւ խոթեց կաշիէ քսակին մէջ, որ ոսկեզօծ արծաթէ շղթայ մը ունէր և որուն փականքը ճայթեց։

— Շնորհակալութիւն և ցտեսութիւն, Նինէթ. շատ ուշ մի՛ մնար։ Արդէն երկու ժամ կը տեւէ արդուզարդդ...

— Մտահոգ մի՛ ըլլար, սիրելիս։

Մանկամարդ կինը կը ժողվէր փէշը, պատրաստ՝ կծիկը դնելու։

— Զի՞ս ողջագուրեր զիս, ըսաւ Պ. Միթր։

Նինէթ մօտեցաւ ամուսնոյն և իր պայծառ աչքերով հետաքրքիր ակնարկներ ձգեց անոր լուրջ դէմքին և յոգնած դիմագծերուն վրայ, որոնք դեղնած էին նստուկ կեանքի մը պատճառաւ։ Պ. Միթրի մօրուքին մէջ ճերմակ թելեր ինկած էին արդէն։ Անխոյժ շարժումով մը և [illegible] Պ. Միթր անզգալի համբոյր մը առաւ կնոջ այտին վրայէն։ Ու շրջազգեստի շրշիւնի մը մէջ Տիկին Միթր կ'անհետանար։ Վառվռուն ու գրաւիչ էր ան։ Պ. Միթր, առանձին մնալուն պէս, սկսաւ հառաչել։ Ի՜նչ մանկական բնաւորութիւն ունէր իր կինը։ Յետոյ նշմարեց որ մոռցած էր յանձնարարել երիցուկի տաք ըմպելին, որուն վրայ յոյս դրած էր՝ իր յոգնած ստամոքսը կազդուրելու համար։ Տաղտուկ մը համարեց սպասուհին կանչել, որովհետեւ իր գործէն դուրս երկչոտ ու շրջանկատ մարդ մըն էր։ Պատուհանին մօտեցաւ, վարագոյրը վեր առաւ և դիտեց Նինէթի հեռանալը սպասուհիին հետ, որ փոքրիկին կառքը կը քշէր, ուր պառկած էր Մատլէնը (Մատօ)։ Այդ մինիկ աղջիկը տասնըմէկ ամսու յարատեւ խրախճանք մը եղած էր Պ. Միթրի համար, որուն միտքը կ'երիտասարդանար և սիրտը ուրախութեամբ կը լցուէր այդ պատճառաւ։

— Չար չէ Նինէթ։ Զուարճութիւնը կը սիրէ՝ երիտասարդ ըլլալուն։ Ասոր մէջ գէշութիւն մը չկայ։

Բայց Պ. Միթր ճնշում մը կը զգար իր վրայ. թերեւս քիչ մը տաք ունեցած անհանգստութիւնն էր. Ոչ, տարտամ անձկութիւն մը, անստուգութենէ ու վախէ բաղկացած, կը պատէր զինքը, խորհելով որ կինը՝ քնքուշ ու աղուոր՝ դուրս ելած էր, այրերու բուռն տենչանքներուն և ցանկալից նայուածքներուն ենթակայ ըլլալով։

Վառարանին քով գնաց Պ. Միթր և հայլիին մէջ նայեցաւ։ Դէմքը սրուած ու ծեր գտաւ ինքզինքը։ Չէր ուզեր այդպիսի դէմք մը, ցցուած քունքեր և այնպիսի ակռաներ ունենալ, որոնց մաշած ըլլալը երեւան կը հանէր ժպիտը։ Կը փափագէր վարդագոյն ու քաջառողջ դէմք մը ունենալ, որով օժտուած են սպորթի հետամուտ երիտասարդներ, կեանքով զեղուն գեղադէմ պատանիներ, որոնց փափուկ մորթը և փայլուն նայուածքը իրենց լանջակին վրայ կրած վարդէն աւելի թարմ են։ Ու Պ. Միթր երկար հառաչ մը արձակած էր։

(Շարունակելի)

նաստեղծ երեւան կը բերէ ինչ որ իրեն կը պատկանի։ Քննադատին առաջին գործը կ՚ըլլայ, արուեստին հետ նկատի առնել նաեւ բանաստեղծին զգացումը, երեւակայութիւնը եւ լեզուն։ «Պատրանքի Մագիկներ»ուն մէջ տեսնուած այս երեք գլխաւոր յատկութիւններուն վրայ բաւական խօսեցանք։ Լեզուի եւ քերականական օրէնքներուն անցնելով, փութանք ըսել թէ Պարսամեան շատ քիչ անգամ (չըսելու համար բնաւ) մեղանչած է։

Հա՛ կը փակենք, «Պատրանքի Մագիկներ»ուն մասին մեր նկատողութիւններու շարքը, որ բաւական երկարեցաւ արդէն։ Ինչպէս տեսան մեր ազնիւ ընթերցողները, քննադատական ուսումնասիրութենէ աւելի, վերլուծական եւ միանգամայն բաղդատական տեսութիւն մը ընել փորձեցինք մեր այս գրութիւնով, բան մը, որ թերեւս աւելի մօտէն ճանչցնել տայ մեզ երիտասարդ բանաստեղծը, իր տաղերը պէտք եղածին պէս ըմբռնել եւ զգալ տալով։

Վերջացնելէ առաջ, չմոռնանք նաեւ շնորհաւորութեան բաժին մը հանելու Մասիսի խմբագրութեան, որ շատ գեղեցիկ ու գովելի գաղափարը ունեցած է հիմնելու Մասիսի մատենադարանը, որուն առաջին հատորը, Մերուժան Պարսամեանի «Պատրանքի Մագիկներ»ը կը հանդիսանայ։ Խմբագրութեան այս ձեռնարկին պէտք եղած յաջողութիւնը մաղթելէ վերջ, կը յուսանք թէ սկսուած գործունէութիւնը յարատեւ ու շարունակական հանգամանք մը պիտի ստանայ, առանց դատապարտուելու այն տմոյլ վիճակին, որուն մէջ նմանօրինակ Մատենադարան մը, տարիներէ ի վեր հազիւ 3-4 հրատարակած, կը մնայ տակաւին։

Շարլօթթէնպուրկ Ա. Յ. ՊԱՌԱՒԵԱՆ

ԶՈՒԱՐԹ ԺԱՄԵՐ

Օրիորդին տարիքը

—Քանի՞ տարու էք, օրիորդ, կը հարցնէ տան բարեկամներէն մէկը փոքրիկ Արաքսիին։

—Ճիշդ որ լաւ մը չեմ գիտեր, երբ հայրիկիս հետ դուրս կ՚ելլեմ՝ 12 տարեկան եմ, իսկ մայրիկիս հետ եղած ատեն 7 տարու եմ…

Սրամիտ տղեկը

Փոքրիկ Տիրան յանցանքի մը համար չոր հացի դատապարտուած էր։ Տիրան իր դաստիարակուհիին հետ պարտէզ կ՚ուղղուի եւ պահ մը կը նստի նստարաններէն մէկուն վրայ, մտածելով որ ձեռքի կտոր մը չոր հացով ստիպուած է գոհանալ։ Յանկարծ մեղու մը կուգայ կը նստի հացի կտորին վրայ։

—Ահ, Տիրան, կեցի՛ր վանեմ աս մեղուն, վերջը ձեռքդ կը կծէ։

—Մի՛ դպիր, խնդրեմ. Թո՛ղ մնայ հոն. ինչո՞ւ պիտի վանես. կարծեմ ան ալ գիտէ եւ կը տեսնէ թէ չոր հաց կ՚ուտեմ, եւ ո՞վ գիտէ թէ եկած չէ քիչ մը մեղր դնելու հացիս վրայ…

Երկուքին մէջէն

Գինով մը, ըստ բաւականին լուլիկցած, դէպի Բանկալթի կ՚ուղղուի զիկզակելով. յանկարծ անցորդի մը վրայ կ՚իյնայ, որ բարկացած կ՚ըսէ.

—Կո՞յր ես դուն, մարդ, ինչ կ՚ընես. չես տեսներ դէմինդ։

—Ինչ ըսելէ չեմ տեսներ, կը բողոքէ գինովը. նոյն իսկ անցորդները երկուք կը տեսնեմ։

—Է՛, այն ատեն ինչու զարնուեցար ինծի եւ տապալեցիր զիս…

—Քեզ ալ երկուք տեսայ եւ ուզեցի ձեր երկուքին մէջտեղէն անցնիլ…

ԱՌՏՆԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Խաշած եւ օր անցնելէ ետքը պաղած հաւկիթը ուտուելու ատեն տաքցնելու համար բաւ է եռացող ջուրի մէջ դնել զայն վայրկեանի մը չափ։ Այս կերպով, թէ՛ հաւկիթը կը տաքնայ նոր խաշածի մը պէս ու ախորժահամ կ՚ըլլայ եւ թէ նախապէս ինչ թանձրութեամբ որ խաշուած էր նոյնը կը պահէ անփոփոխ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՃԱՊՈՆ ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Ծանուցուեցաւ թէ Մ. Նահանգաց նախագահ Պ. Ռուզվէլդ, շրջաբերական մը ուղղելով տէրութեանց, պիտի բողոքէ Մանչուրիոյ մէջ Ճապոնի արարքներուն դէմ, որոնք բոլորովին անհամապատասխան են բաց դրան քաղաքականութեան։ Այդ առթիւ Լոնտոնէն հեռագիրը կը գրեն վիեննական լրագրի մը.— «Վերագրեալ լուրին բնաւ հաւատք չեն ընծայեր Լոնտոնի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ։ Անուրանալի իրողութիւնն մը կայ, այն է թէ Ճապոն, իր վաճառականութեան հանգամանքին համաձայն, գնահատելի արտօնութիւններ եւ մենաշնորհներ ձեռք բերած է Մանչուրիոյ մէջ։ Սակայն ասոր դէմ հազիւ կարելի է արդարացի դիտողութիւն մը ընել, եւ այդ ալ ճիշդ բաց դրան սկզբունքին հետեւանքով։ Միւս տէրութիւնները իրաւունք ունէին համանման առաւելութիւններ ձեռք բերելու աշխատիլ, որքան ատեն որ տրամադրելի ըլլան։ Հիւսիսային Մանչուրիոյ երկաթուղիի մեծ ընկերութեան նախագահը վերջերս յայտարարեց թէ օտար վաճառականութեան համար եթէ անիրաւ կերպով որ եւ է վնաս հասնի, այդ պարագան իրեւ անձնապաշտպանութեան փորձ մը պիտի նկատէ։ Կրնայ ըլլալ որ մասնաւոր եւ տեղական պարագաներու մէջ ճապոնցի վաճառականներ հոս ու հոն կարգ մը առաւելութիւններ ձեռք բերեն երկաթուղիներու մէջ ծառայող Ճապոնցիներէ, սակայն, ինչպէս Ճապոնցիները կը յայտարարեն, վարչութիւնը անշուշտ բնաւ տեղեկութիւն ունեցած չէ այդ միջադէպերէն եւ թէ անշուշտ համակրանքի մասնաւոր արգիւնքներ վայելելու այդ պարագաներուն համամիտ պիտի չգտնուի։ Ամերիկեան կարգ մը իրազեկ շրջանակներու մէջ ուրիշ պատճառներու կը վերագրեն Մայրագոյն Արեւելքի մէջ ամերիկեան վաճառականութեան մէկ քանի ճիւղերուն անկումը։ Ամէն բանէ առաջ կարծանոտր հետեւանքներ ունեցած են երկաթուղիի ու շոգենաւի փոխադրութեանց գիներուն համար ընծայուած առաւելութիւնները։ Կարգ մը ճարտարարուեստներ իրենց արտադրութեանց տաքցումէն ձեռք բերուած առաւելութիւններով միայն կրցած են դիմանալ։ Ամերիկեան հրապարակները յայտարարած ըլլալով որ այդ առաւելութիւնները հակառակ են ազատ եւ ուղղամիտ մրցակցութեան, հակահարուածը բնականաբար պիտի զգացուի։ Սակայն ուրեւարական պարագաներուն առթած այդ ձեւը անշուշտ Ճապոնի մասին չարդարացնէր Մանչուրիոյ մէջ բաց դրան փակած ըլլալու մեղադրանքը։»

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ
Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ

Բարիզի Թերթի մը թղթակիցը սապէս կը հաղորդէ իր մէկ տեսակցութիւնը Պ. Լէոնարտ Հէբբիմէնի հետ.

«Հինգշաբթի օրը հաճոյքը ունեցայ տեսակցելու մարդու մը հետ, որ, Պ. Բիէրբընդ Մորկընէն ետքը, Մ. Նահանգաց սեղանաւորական ու ճարտարարուեստի ամէնէն մեծ հեղինակութիւնն է՝ այսինքն Պ. Լէոնարտ Հէբբիմէն, Խաղաղականի երկաթուղիներուն իշխանը։ Այդ տեսակցութեան մանրամասն նկարագրութիւնը յանձնած եմ թղթատարին, սակայն անոր հետեւեալ մասը, անմիջական այժմէութիւն մը ունենալուն համար, հեռագրով կը հաղորդեմ.— Հարցուցի Պ. Հէբբիմէնի թէ ո՞ր էին վերջերս եղած այն գրոյցները որոնց համաձայն սեղանաւորական նոր տագնապ մը ծագելու վրայ վրայ է Մ. Նահանգաց մէջ։ Պ. Հէբբիմէն պատասխանեց.

«Չեմ կարծեր. սակայն այն տեսակ ժամանակ մը կ՚ապրինք, ուր եւ ոչ մէկ ողջամիտ անձ կրնայ գուշակութիւն մը ընել սեղանաւորական այդ տեսակ տագնապի մը մասին։ Եթէ տարի մը առաջ միեւնոյն թուականին զիս տեսած եւ այդ տեսակ հարցում մը ըրած ըլլայիք, պիտի պատասխանէի ձեզ թէ գործերու մասին մինչեւ մէկ տարեան անկում մը կը նախատեսէի, սակայն վայրկեան մը իսկ պիտի չկրնայի երեւակայել մեր տեսած դրամական տագնապին կէսն իսկ։ Կարելի է նոյն իսկ ձեզ ծանուցանել թէ վերջին տարին լրացուցած ըլլալով մտադիր էի գործէ քաշուիլ. բայց այսօր չեմ գիտեր թէ վաղը ի՛նչ պիտի պատահի։ Եւ միայն աս գիտեմ որ որոշած եմ աշխատիլ եւ գործիս գլուխը մնալ մինչեւ որ վստահութիւնը կատարելապէս վերահաստատուի։»

«Հարցուցի թէ սեղանաւորական կացութեան մասին տակաւին վրդովումներու եւ մտահոգութեանց գոյութեանը կը հաւատա՞ր։ Պ. Հէբբիմէն պատասխանեց.

«Ուրիշ կերպ չի կրնար ըլլալ։ Ամէն ոք հաստատուն կը մնայ։ Եթէ ճարտարարուեստին թուիչքը սեղմէք, ինչ որ հոս տեղի ունեցաւ, ինքնամփոփում մը առաջ պիտի բերէք ընկերական սանդուխին վերէն մինչեւ վար։ Դրամատէր կոչուածները այլ եւս չեն համարձակիր իրենց դրամները գործի մէջ դնելու. աշխատաւոր կոչուածները իրենց օրականին նուազումը կը տեսնեն։ Միակ դարմանը մը բազմապատկեցէք ութսուն միլիոնով եւ մտածեցէ՛ք թէ ի՛նչ արդիւնքի պիտի անգիք։ Մինչ կարելի է մտահոգ ըլլալ վաղուան համար, երբ բաւարար համակարգութիւն մը չըլլայ ճարտարարուեստի զանազան ստորոններուն միջեւ, եւ երբ օրէնքին տրամադրութիւններն անբաւական ըլլան։ Անշուշտ ամերիկացի այս ժողովուրդին մէջ այնքան կորովամտութիւն, աշխատասիրութիւն եւ ողջմտութիւն պահուած կայ, որ բնաւ տարակոյս չունիմ թէ օր մը պիտի հասնինք հաստատուն կացութեան մը, որ երկրի մը հզօրութեան ճշմարիտ նշանն է։ Բայց երբ պիտի գայ այդ օրը։ Անկեղծօրէն կը խոստովանիմ թէ չեմ գիտեր։»

«Հարցուցի Պ. Հէբբիմէնի թէ Պ. Բիէրբընդ Մորկէնի պէս մտադիր չէ՞ այս տարի ուղեւորութիւն մը կատարել Եւրոպայի մէջ։ Ժխտողական պատասխան տուաւ, ըսելով որ ինք ամերիկեան կեանքին աւելի վարժուած է։»

ՆԱԶԻԻ ԴԱՏԸ

Իտալիոյ Դրաբանի քաղաքին մէջ կատարուած գումարումի մը պահուն որոշուեցաւ հանգանակութեամբ հաւաքել այն դրամական տուգանքը որուն դատապարտուեցաւ Նազի գերագոյն ատեանին որոշմամբ։ Հանգանակութիւնը կատարուեցաւ՝ իւրաքանչիւր անձէ հինգ սանդիմ հաւաքելով եւ գոյացած գումարը մանր դրամով ղրկուեցաւ Հռոմ։ Ուրիշ գումարումի մէջ որոշուեցաւ Նազին միշտ երեսփոխան ընտրել ո՛րքան ատեն որ վերստին ընտրելի չըլլայ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Պերլինէն հետեւեալը կը հեռագրէ Բարիզի Թերթի մը Թղթակիցը.— Սնանկութիւնները Գերմանիոյ մէջ համաճարակի ձեւ մը առած են։ Անցեալ օր Քասէլի մէջ գումարուեցան Մաքս Շէօնվալտի արմտիքի կարեւոր վաճառատան պահանջատէրերը։ Հաստատուեցաւ որ այդ տան պարտքը 1,687,500 ֆր. է եւ թէ պահանջատէրերուն հարիւրին տասներեք միայն պիտի կրնայ վճարուիլ։ Զաւրինկէնէն Մաքս Վէքթայմ եւ Ընկերութիւն տունն ալ վճարումները դադրեցուց։ Բայց 875,000 ֆր. է։ Ուրիշ սնանկութիւններ ալ կը ծանուցուին՝ 60,000էն 300,000 ֆր. բացով։ Սնանկութեան դատ բացուեցաւ Քայզէրհով օթէլին նախկին Տնօրէն Պ. Ֆրեյց Լիպէրպախի դէմ, որ համանուն վաճառականի մը եղբայրն է։ Դատարանը հիմա կը զբաղի այդ խնդրով։ Այդ վաճառականը՝ Ասոլֆ Լիպէրպախ, նախկին տնօրէնն է Պերլինի մէջ անանուն Ընկերութեան մը։ Գոյքը 335,416 ֆր. է, իսկ բացը 26.250,000 ֆր.։

ՇԴԷՕՍԷԼԻ ԴԱՏԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆՔ ՄԸ

Բեդերսպուրկի կիներէն խումբ մը հետեւեալ ուղերձը տուած են զօրավար Շդէօսէլի.

«Մեծայարգ Միխայէլօ՛վիչ Շդէօսէլ.— Ներեցէք մեզ, Փորթ-Արթուրի դիւցազնին խորապէս համակիր ռուս կիներուս, մեր ցաւակցութիւնը յայտնել ձեզ վիճակուած նոր վիշտին համար։ Մի՛ յուսահատիք. արիացէ՛ք եւ տոկացէ՛ք այս փորձութեան։ Մխիթարուեցէք, միշտ յիշելով որ Փորթ-Արթուրի ամրութեանց վրայ կառուց եւ անօթութեան ու ցուրտին տոկացող պահակազօրքը միշտ ձեզի հետ է եւ չպիտի մոռնայ զձեզ։ Դո՛ւք, Միխայէլովիչ Շդէօսէլ, մէկ քանի տասնեակ հազար հոգիներու կեանքը փրկեցիք, ձեզի համար շատ սուղ գինով մը, եւ թող չմոռնէք որ անոնք աննպատակ կերպով զրկուէին կեանքէ։ Փորթ-Արթուր արդէն ալ՝ կամ կանուխ անձնատուր պիտի ըլլար։ Հիմա ձեր շնորհիւ իրենց կեանքը վերստացող այն զինուորները միշտ պատրաստ պիտի ըլլան կռուելու Ռուսիոյ համար։ Խորհեցէք, Միխայէլովիչ Շդէօսէլ, թէ ո՛րչափ կիներ, մայրեր եւ զաւակներ ձեզ համար կ՚աղօթեն եւ ձեզ կ՚օրհնեն եւ հաւատացէք թէ Փորթ-Արթուրի համբաւաւոր պահակազօրքը չպիտի մեղադրէ զձեզ։ Ձեր խիղճն հանդարտ է։ Դուք կատարեցիք ձեր պարտքը։ Միայն Աստուած է որ կը տեսնէ ճշմարտութիւնը. Ան պիտի պաշտպանէ, պիտի զօրացնէ զձեզ, որպէսզի կարողանանք նախկին քաջութեամբ միեւնոյն անձնուիրութեամբ յաղթել այս ծանրագոյն վիշտին։»

ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ճապոնական Ազահի լրագիրը ժամանակիս նորութեանց յարմարող գաղափարն յղացած է իր ընթերցողներէն մէկ քանիին ճամբորդութիւն մը ընել տալ աշխարհիս շուրջը։ Այս լրագիրը կ՚ուզէ միջնակարգ Ճապոնցիներուն առիթ ընծայել ուրիշ երկիրներ եւ ժողովուրդներ տեսնելու, մինչ ցարդ մէկ քանի դիւանագէտներ, ուսանողներ եւ բանուորներ միայն առիթ ունեցած են վայելել արտասահման ճամբորդելը։ Ճապոնցիները համոզուած են թէ գլխաւորաբար «Քուլի» կոչուած բանուորներն են որ պատճառ եղան օտարներուն դժգոհութեան Ճապոնցիներուն դէմ, եւ Ազահի կը յուսայ որ յիսուն հոգիէ բաղկացած երկսեռ ու զարգացեալ Ճապոնցիներու ուղեւորական խումբ մը նպաստաւոր ազդեցութիւն մը յառաջ պիտի բերէ արտասահմանի մէջ։ Այս ուղեւորներու առաջին կարգի տոմսեր պիտի առնուին, եւ ամենաբեք առաջնակարգ օթէլներու մէջ պիտի բնակին եւ ընտրեալ առաջնորդներ պիտի ունենան։ Այս խումբը Եօքօհամայէն ճամբայ պիտի ելլէ մարտ 18ին Մօնկոլիա շոգենաւով եւ Հօնօլուլու երթալու ճամբուն վրայ, ապրիլ 3ին Սան-Ֆրանչիսկօ պիտի հասնի, եւ յետոյ ուղղակի՝ Չիքակօ պիտի երթայ։ Անկէ ալ Նիակարայի ջրվէժն այցելելով, պիտի անցնի Պոստըն, Նիւ-Եորք եւ Ուաշինկդըն։ Այդ խումբը որ մայիս 1ին Լիվրբուլ կը ժամանէ, Լոնտոնի մէջ 14 օր պիտի բնակի. մայիս 16ին Բարիզ պիտի երթայ եւ չորս օր ալ հոն մնալով, մայիս 21ին Պերլին պիտի ուղեւորի։ Մայիս 26ին իր ուղեւորութիւնը պիտի շարունակէ դէպի Բեդերսպուրկ, ուրկէ Սիպերիոյ երկաթուղիով եւ Վլատիվօսդօքի ճամբով պիտի վերադառնայ Ճապոն։ Ամբողջ ուղեւորութիւնը պիտի կատարուի իննսուն օրուան մէջ։

ԳՈՂԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐ ԵՒ ՏՂԱՅ-ԳՈՂԵՐԸ
ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Անցեալ շաբթու Լոնտոնի պաշտօնական դատարաններէն մէկուն առջեւ տասներեք տարեկան տղու մը յայտնութիւնը մեծ զարմանք եւ ցաւ առաջ բերաւ բովանդակ Լոնտոնի մէջ։ Այդ տղան յայտարարեց թէ եօթը տարեկան հասակէն ի վեր կը յաճախէ Լոնտոնի արեւելեան ծայրին մէջ վարժարան մը, ուր չարագործութեան կանոնաւոր դասընթացք մը անցուցած է։ Ամէն ոք զարմացաւ իմանալով որ քաղաքակիրթ երկրի մը մէջ կը գտնուի այդպիսի վարժարան մը, որ գողութեան արհեստը սորվեցնէ տղոց։ Քննութիւնները հաստատեցին թէ իրօք կան այդպիսի վարժարաններ։ Բարձրաստիճան պաշտօնեայ մը ըսաւ թէ ոստիկանութիւնը քիչ ժամանակի մէջ այդօրինակ տասներինգ վարժարաններ գտած է, որոնց աշակերտներուն մեծ մասը պատիժներին կրելէ ետքը արձակուած չարագործներ էին։ Պեթնըլ Կրինի մէջ գտնուած է վարժարան մը, ուրկէ տասներկու երիտասարդներ շրջանաւարտ ելած էին իբրեւ չարագործ, քաջահոտ եւ ուրիշ այնպիսի «արհեստաւոր»ներ, որոնք «պարկեշտ աշխատութենէ» զատ ուրիշ ամէն տեսակ գործերով կ՚ապրին։ Այդ վարժարանը կը բաղկանայ երկու տուներէ, որոնց առաջին յարկերը կը ծառայեն իբր բնակարան, եւ վերին յարկերն ալ «գողութեան զանազան ճիւղերու վարժութեան մարզարան»։ Սրահներէն մէկուն մէջ վաղեմի չարագործ մը ամէն օր իր աշակերտներուն կը սորվեցնէ կանանց գրպաններէն բան գողնալու արհեստը։ Բայց որովհետեւ այդ վարժարանին մէջ չկան այնպիսի հագուստներով կիներ, որոնք կարենան օգտակար ըլլալ աշակերտաց վարժութեան, ուսուցիչները կանացի զգեստներ կը հագնին, եւ մէկ սենեակէն միւսն երթալու ատեն, աշակերտները կը վարժուին անոնց գրպաններէն զանազան առարկաներ գողնալու։ Եթէ աշակերտները յաջողին գրպանի մէջ գտնուածը չզգացնել, այնպիսի ճարպկութեամբ որ ուսուցիչը (կանացի լաթեր հագնող) չնշմարէ, գողոնը նուէր կը մնայ գողցողին։ Ասանց ինքզինքը ձեռք տալու գողութեան նպատակով տուն մը մտնելը արհեստին մէկ ուրիշ ճիւղն է, զոր աշակերտները կը սորվին վարժարանէն ընթացաւարտ ըլլալէ առաջ։ Այս նպատակին համար ալ բազմաթիւ տուներ կան, ուր չարագործներ կը բնակին։ Տղաք այդ տուներուն մէջ կը սորվին պատուհաններուն փեղկերը քակել, դուռներուն կղպանքները բանալ եւ սանդուխներէն ելլել իջնել այնպիսի թեթեւաշարժութեամբ որ տան բնակիչները չարթննան։ Բարք Լէյնի մէջ տուն մը գողեր մտնելով 180,000 ֆր.ի արժէքով ադամանդներ գողցան։ Ոստիկանութիւնը շաբաթներով աշխատեցաւ գտնել գողերը եւ չյաջողեցաւ։ Պրուք Սդրիդի տուներէն մէկուն մէջ սպասաւորող աղջիկ մը, իրիկուն մը ննջասենեակը երթալու պահուն, զարմանքով տեսաւ թէ վարագոյրէ մը մարդկային երկու ոտքեր դուրս ելած էին։ Վախէն պոռաց. վրայ հասան տնեցիք եւ փոխանակ ուժեղ գողի մը, գտան փոքրիկ ու շատ նուրբ կազմուածքով տղեկ մը, որ ծխնելոյզէն տուն մտած էր։ Հարցաքննութեան ատեն տղեկը խոստովանեցաւ որ վերջին չորս շաբաթներու մէջ հինգ անգամ գիշերային գողութիւններ ըրած է ծխնելոյզէն տուն մտնելով եւ ինքն էր նոյնպէս Բարք Լէյնի մէջ վերոյիշեալ ադամանդները գողցողը։ Կարելի չեղաւ սակայն ո՛չ այս նորահաս չարագործին իսկութիւնը հասկնալ եւ ո՛չ ալ անոր վարպետներուն անուններն առնել անոր բերնէն։ Միայն հաստատուեցաւ թէ այդ տղան ամիսներէ ի վեր ամէն օր փորձեր ըրած էր տան երդիքներուն վրայ մագլցելու եւ ծխնելոյզներէն տան մէջ սողոսկելու, եւ այդ վարժութենէն ետքը սկսած էր գողութեան։ Փորձառու ոստիկան մը ըսաւ թէ այս տեսակ չարագործներ անբնակ տուներու մէջ կ՚ընեն իրենց այդ տեսակ փորձերը։ Անկէ ետքը կը սկսին բնակուած տուներու վրայ գործադրել իրենց արհեստը։ Մէկ քանի տարի առաջ «գողութեան ուսուցիչ» մը ձերբակալուելով հինգ տարուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։ Ասոր հարցաքննութեան ատեն ըսած էր թէ 37 վարպետ գողեր կրթած եւ պատրաստած էր, ամէնքն ալ 14 տարեկանէն վար, որոնք սակայն իրենց արհեստին մէջ անմրցելի էին։ Երբ հարցուցին իրեն թէ իր այդ ուսուցչութեան մէջ ո՛րչափ դրամ կը շահէր, պատասխանեց թէ ամէնէն անյաջող տարին 20 հազար ֆր. կը շահէր։ Այսպիսի վարժարաններու մէջ դաստիարակուող գողերը ձերբակալուած ատեն թեթեւ տարիներով կը բանտարկուին, բայց անոնցմէ շատերը բանտէն ելլելնուն պէս, քաղաքին մէկ ուրիշ մասին մէջ նոր դպրոց մը կը բանան եւ ա՛լ աւելի սուղ վարձքերով կը դասախօսեն։ Այսպէս, նմանօրինակ ուսուցիչ մը հինգ տարի բանտին մէջ մնալով, արձակուելէն երեք օր ետքը հինգ նոր աշակերտներ ունեցած էր, որոնց մէկը ձերբակալուեցաւ փողոցին մէջ տանէ մը գողցած արծաթեղէն սեղանի սպասներուն հետ, մինչդեռ տնեցիք տեղեկութիւն չունէին գողին այցելութենէն։ Այս գող ուսուցիչները առատ պարգեւ կուտան իրենց աշակերտած յաջող գող տղոց, քաջալերելու համար զանոնք։ Ոստիկանութիւնը մեծ դժուարութեան կը հանդիպի գողի վարժարանները գտնելու, վասն զի անոնք շարունակ կը փոխեն թաղերնին։ Գործին իրազեկ անձ մը անցեալները տեղեկութիւն տուած էր ոստիկանութեան թէ պատանի գողերուն թիւը վերջին հինգ տարիներուն մէջ գրեթէ բազմապատկուած է, ինչ որ կը ցուցնէ թէ այդ վարժարաններն ալ բազմացած են։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Պետական Խորհուրդին անդամ Շէրիֆ Ապտուլլահ փաշայի գործակատար Ապտիւլաղիզ էֆ.ի եւ Ն. Վսեմութեան պաշտօնեաներէն Իսքէնտէր պէյ Թարբաշի։ Սանիէի աստիճան՝ տասանորդի եւ տուրքերու ընդհանուր վարչութեան տասանորդներու դիւանին առաջին միւմէյիզ Սաաըք պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Բրէվէզայի գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Սըղերդի նախկին կառավարիչ Էօմէր Հիւսամէտտին փաշա։

— Տեֆթէրխանէի վերատեսչութեան կալուածագիրներու Տնօրէն անուանուեցաւ օգնականը՝ Նուրի պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Ամասիոյ գաւառին կառավարիչ Ճէվտէդ պէյի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԶԴԱՐԱՐԱԳԻՐ.— Տպագրական Տեսչութիւնը նկատելով որ Իգտամ լրագրին երէկուան թիւին մէջ տպագրական եւ ուղղագրութեան սխալ մը գործուած է, յանդիմանեց անոր արտօնատէրը, ծանուցանելով որ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուին այդ տեսակ սխալներ այլ եւս չգործուելու համար։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ յիսուն ոսկի շնորհել Թավլայի բարեգործական մարմնոյն, որուն անդամները երախտագիտական ուղերձ մը մատուցին յառաջ Կայս. Գահոյից։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց ելմտական գանձէն հարիւր ղրուշի ամսաթոշակ մը յատկացնել կալուածոց գործաւորներէն Հիւսէյինի կնոջը ու երկու աղջիկներուն, վասն զի այդ անձը իր աշխատութիւնը կատարած պահուն մեռած է։

ՀՈԼԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ.— Ինչպէս յայտնի է, Կ. Պոլսոյ կալուածական տուրքերը կը հաշուակցուին ամսաթոշակներովը նոյն տուրքէն պարտք ունեցողին ազգականներուն, որուն աստիճանները սահմանուած են։ Այդ առթիւ Պետական Խորհուրդին ելմտական ճիւղը որոշեց որ երբ կալուածոյ մը տէրը մեռնելով կալուածը ժառանգորդներուն «ինթիգալ» ըլլայ, յանձնել տուրքերուն մինչեւ անոր մահուան թուականը եղած մասը հաշուակցուի ժառանգորդներուն ամսաթոշակներովը։ Այս որոշումը հաղորդուեցաւ պատկանեալ պաշտօնարաններուն։

ԲԵՐԱ Կալաթա Սէրայի դիմացը գտնուած Սըվաճըօղլուի ապարթըմանը 14,000 ոսկիի գնուեցաւ, ուր պիտի փոխադրուի Բերայի հեռագրատունը։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Տրամայի, Նէվրէքոպի եւ Ջիլինէ գաւառակներուն շրջակայքը ապաստանող պուլկար աւազակապետ Տոյէվ մեռած ձեռք անցուեր է Նէվրէքոպի գաւառակին մէջ։ Քէշրիէ գաւառակին Պոյնօգօ գիւղախումբին մէջ երեւան ելած յոյն աւազակներ ալ նուաճուեր են զինուորական ջոկատի մը կողմէ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՆ.— Ծանուցուեցաւ թէ Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը որոշած է յառաջիկայ մարտ 1էն սկսեալ զեղչել շոգենաւային երթեւեկութեանց սակացոյցը։ Ստացուած տեղեկութեանց նայելով, այդ զեղչը սապէս պիտի ըլլայ.— Երկու ղրուշի եւ անկէ վար երթեւեկած տոմսակներուն վրայ, նախապէս եղած տասը փարայի զեղչէն զատ, նորէն տասը փարա պիտի զեղչուի։ Աբօնըմանի տոմսակներուն վրայ ալ առաջ հարիւրին 5, 10, 15, 20 եւ 25ի զեղչ մը եղած էր նաւամատոյցներու համեմատութեամբ։ Հիմա իւրաքանչիւր նաւամատոյցի համար հարիւրին հինգ նոր զեղչ մըն ալ պիտի ըլլայ։

—Շիրքէթի վարչութիւնը, ինչպէս ծանուցինք, յառաջիկայ մարտէն սկսեալ հանրութեան պէտքերուն աւելի համապատասխանող ժամանակացոյց մը պիտի պատրաստէ շոգենաւերուն երթեւեկութեանցը համար. նաեւ նաւամատոյցներու սպասման սրահները պիտի ընդարձակէ։

—Շիրքէթի վարչութիւնը որոշած է աւելցնել իր պաշտօնեաներուն եւ աշխատաւորներուն ամսաթոշակները, քանի որ անոնցմէ շատերը երկար տարիներէ ի վեր կը ծառայեն եւ պէտք եղածին պէս չեն վարձատրուիր. նաեւ թէ ապրուստի համար ամէն տեսակ պէտքեր սղած են հիմա։

ԷՏԻՐՆԷԻ նահանգին երկրագործներուն համար կազմուած յանձնաժողովին անդամներէն ելմտական նախարարութեան հին հաշիւներու հաշուակալ Պէհճէդ պէյ, Երկրագործական Պանքային պաշտօնեաներէն Պէհաէտտին պէյ եւ ելմտական Խորհուրդին միւմէյիզներէն Թէվֆիգ պէյ ժամանակ մը եւս պիտի անդամակցին այդ յանձնաժողովին։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ իտալական հիւպատոսին կինը՝ Շուան Գուլիքար կոմսուհին Գերմանիայէն գործատեղ մը գնելով պիտի նուիրէ Տրապիզոնի արհեստագործական Համիտիյէ վարժարանին՝ կարպետի եւ արմէքսուր քերպաներու պատրաստութեանը համար։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ.— Խաֆվէի Ընկերութեան Սայիտիէ շոգենաւը, այսօր, Կ. Պոլիս կը ժամանէ ուխտաւորներով։

ՔՈՆՆՈԹԻ դուքսը, դքսուհին եւ իրենց աղջիկը՝ Բադրիխա իշխանուհին փետրուար 8/21ին Խարթում ժամներ եւ, երեք օր հոն մնալէ ետքը, Բօռ-Սուտան ու Սուաքիմ ուղեւորեր են։

ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ ոստիկանութեան Տնօրէն կարգուեցաւ Կ. Պոլսոյ ոստիկանութեան քննիչներէն Նուրի պէյ։

ՍՈՒԷԶԻ ջրանցքէն փետրուար 21էն 29 (Ն. Տ.) անցած նաւերու թիւն է 90 եւ գոյացած հասոյթը՝ 2,490,000 ֆր.։

ԷՐԷՅԼԻԻ ՀՐԴԵՀԸ.— Գոնիայէն երէկուան թուականով տանուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Էրէյլի քաղաքին շուկային առջի գիշերը հրդեհ ծագելով հարիւր խանութներ այրեր են։ Անատոլուի երկաթուղիին պաշտօնեաները մասնաւոր կառախումբերով ջրհաններ եւ հրշէջ գործիքներ ղրկեր են։ Էրէյլի 190 քիլոմեթր հեռու է Գոնիայէն. ութ հազար բնակիչ ունի։ Կապերտի, բուրդի, ընդեղէնի եւ մրգեղէնի վաճառականութիւնը բաւական կարեւոր է։

ԳՈՆԻԱՅԻ դաշտին ոռոգման եւ յարակից գործողութեանց վերաբերեալ հարիւր երեսուն երկու քարտէսները, զորս պատրաստած է Անատոլուի երկաթուղիի Ընկերութիւնը, առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ քննուեցան ու վաւերացուեցան։ Շաբաթ օրը նոյն Ընկերութեան Տնօրէնին յանձնուեցան այդ քարտէսներուն վաւերացեալ պատճէնները։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան կողմէ պատրաստուած վիճակագրութենէ մը կ՚երեւայ թէ անցեալ մարտէն մինչեւ նոյեմբերի վերջը պետական հասոյթներու գանձման մէջ Պրուսայի կուսակալութիւնը առաջին հանդիսացած է, միւս նահանգներուն հետ բաղդատելով։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ Քօյկան մզկիթին դիմացը գտնուած շէնքերէն ամսոյս 13ի գիշերը հրդեհ ծագելով, այրեր են Գրիգորի ատաղձի երկու խանութները, Աբիկի մէկ խանութը, Ճամճը Եսաւանի երեք խանութները եւ ատաղձավաճառ Հաճի Սիւլէյման էֆ.ի տունը. իսկ Բազարճը Լաֆճալը Ալիի տունը եւ հացագործ Խրիսթոյի փուռը մասամբ այրեր են։ Հրդեհը առաջ եկած էր Եսաւանի ատաղձի խանութներուն եւ Հաճի Սիւլէյման էֆ.ի տանը խահանոցին մէջտեղէն։ Եսաւանի խանութները երեք հարիւր ոսկիի ապահովագրուած էին։

ԴՐՕՇՄԻ կանոնագրին կիրառման վերաբերեալ խնդիրը քննելու եւ այդ կանոնագրին տրամադրութիւնները մեկնելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ եւ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ թղթակցութեանց Տնօրէն Սամի պէյ նոյն պաշտօնով Թաշօզ կղզին փոխադրուեցաւ եւ անոր յաջորդեց ներքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Շէֆիգ պէյ, որ իր պաշտօնատեղին ժամանած է։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ԱՐԿԱԾ.— Ամսոյս 5ին երկաթուղիի արկած մը պատահեցաւ Պիլէճիկի եւ Վէզիրխանի մէջտեղը՝ 222րդ քիլոմեթրին վրայ։ Պիլէճիկէն ճամբայ ելած կառախումբը երկու հոգի կոխատեց։ Ասոնց մէկը մեռաւ եւ միւսն ալ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Տեղական կառավարութիւնը այդ մասին քննութեան ձեռնարկեց։

ՆԱՒԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Շիլէցի Հասանմոլլա Եսրկիի վարած նաւը, ուր տասնըութ ուղեւորներ կը գտնուէին, Րումէլի Գավաքի մօտերը ժայռի մը զարնուելով ընկղմելու վիճակին հասաւ, սակայն Րումէլի Գավաքէն ոստիկաններ եւ տեղացիներ օգնութեան փութալով ամէնքն ալ ազատեցին։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆԸ տասներինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Ալի անուն անձ մը, որ Բերա, Համալ Պաշը Ճատտէսի, հանրատունի մը մէջ Իպրահիմ Ֆէյզի անուն անձը սպաննած էր։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

1903ի

60,000,000 Ֆրանքի կամ 48,960,000 մարքի
4 % փոխառութիւն՝ մասնաւոր երաշխաւորութիւններով

10րդ վիճակահանութիւն 1908 մարտ 1ի,
կատարուած 1908 փետր. 29ին (Ն. Տ.)
վճարելի 1908 մայիս 1ին

172 Թութիւր՝ 500 Ֆրանքնոց
կամ 408 մարքնոց

1266	8925	20581	32222	49617
1952	9134	20626	32267	49619
2638	10166	20823	32459	49833
3510	10518	20826	33122	49896
4601	10827	21663	33636	50517
5530	11133	21706	35109	50653
5536	11763	22007	36107	50714
5548	11890	22108	36574	51111
5555	12078	22551	38253	51723
5574	12145	23787	39481	52442
5632	12463	23815	42603	53525
5651	12803	23846	42887	53844
5677	12840	23856	42967	53877
5705	13153	24176	44511	54577
5739	13327	24206	45235	54631
5765	13569	24432	45471	54725
5789	13677	24810	45809	55080
5858	13727	24915	45831	55101
5933	14685	25088	45866	55125
5947	14844	25990	45971	55185
5958	15632	26224	46730	55229
5980	16245	26248	46955	56774
6120	16604	26374	47343	57055
6160	16906	26534	48570	57324
6206	16910	27678	48609	57373
6356	17297	29814	48642	57405
6409	18952	30920	48673	57437
6642	19026	31550	48695	57495
6775	19100	31604	48787	59058
6852	19209	31677	48855	59118
6920	19218	31857	48876	59347
6948	19688	31903	49013	59381
7234	20101	31916	49047	59461
7852	20200	31961	49372	59617
8521	20393	31995	49600	—
8529	20523	32145	49602	—

36 Թութիւր 2500 Ֆրանքնոց
կամ 2040 մարքնոց

65126—65130	101206—101210
67846—67850	103231—103235
68161—68165	103686 103690
70336—70340	104791—104795
71701—71705	107301—107305
75786—75790	110321—110325
77716—77720	110986—110990
77901—77905	111231—111235
77946 77950	111506—111510
78816—78820	111896—111900
80806—80810	112111—112115
81156—81160	112156—112160
85226—85230	112746—112750
86031—86035	113081—113085
90581—90575	115126—115130
91341—91345	115206—115210
92081—92085	116006—116010
92526—92530	117106—117110

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՋՈՒՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՌՈՅՑԻ ԴԷՄ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բաժանորդներու ազդ

Ջուրի Ընկերութիւնը ձմրան ներկայ եղանակին առթիւ, իր բաժանորդներուն կը յիշեցնէ սառոյցի ազդեցութեանց դէմ ջուրի ժամացոյցները պաշտպանելու համար ի գործ դրուելիք պէտք եղած նախազգուշութիւնները, ազդարարելով անոնց որ այս պատճառաւ յառաջ գալիք վնասը եւ նորոգութիւնը իրենց կը պատկանին եթէ վարձքով ալ ըլլան։

Ասկէ զատ, կը յիշեցնէ մանաւանդ ամէն անոնց որ ձմեռուան եղանակին իրենց սեփական տուներուն մէջ չեն բնակիր, թէ ջուրի ժամացոյցները սառոյցին վնասներէն ազատելու համար ջուրը արգիլելը միայն բաւական չէ։

Ջուրի Ընկերութեան գործակատարները կրնան բերանացի կերպով բաժանորդաց ցուցնել դիպուածներէ զգուշանալու համար պէտք եղած գործադրութիւնները։

Բայց լաւ գիտնալու է որ Ընկերութիւնը չստանձներ ոչ մէկ պատասխանատուութիւն, եթէ այս պայմանները անգործադրելի մնան։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.
ԿԱԶՄԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Յօդ. Ա. — Ազգային վարժարաններու նպատակն է Ազգին տղայոց տալ կրօնական, բարոյական, իմացական, ֆիզիքական և գործնական կրթութիւն և զարգացում, և պատրաստել ընտանիքի պիտանի անդամներ, Ազգին օգտակար անդամներ, Եկեղեցւոյ հարազատ զաւակներ և Պետութեան հաւատարիմ հպատակներ։

Յօդ. Բ. — Ազգային վարժարաններու տալիք կրթութիւնը ամէնէն սկզբնական աստիճանէն մինչեւ երկրորդականը կը բարձրանայ, և վեց դասընթացքներ ունի. Ա. Մանկական, Բ. Տարրական, Գ. Միջին, Դ. Վերին, Ե. Լրացուցիչ և Զ. Երկրորդական։ Իւրաքանչիւր դասընթացք երկու տարի կամ երկու դասարան ունի, միայն վերջինը երեք տարի։ Առաջին չորս դասընթացքները կամ ութը դասարանները կը կազմեն նախնական կամ Նախակրթական շրջանը. իսկ վերջին երկու դասընթացքները կամ հինգ դասարանները կը կազմեն միջնակարգ կամ կրթական շրջանը։

Յօդ. Գ.— Իւրաքանչիւր Թաղ պէտք ունենայ թէ՛ մանչերու և թէ աղջիկներու վարժարան մը իր կարողութեան և ընդարձակութեան համեմատ դասընթացքներով։ Իսկ ընդարձակ Թաղեր մէկէ աւելի օժանդակ վարժարաններ ալ կ'ունենան գլխաւոր Թաղաբաժիններու մէջ։ Ուսումնական Խորհուրդը պէտք հսկէ որ ո՛չ կարողութենէ վար և ո՛չ կարողութենէ վեր ձեռնարկներ լինին Թաղերու կողմէն։

Յօդ. Դ.—Երկրորդական դասընթացքը առայժմ միայն Կեդրոնական վարժարանի մէջ կը պահուի. լրացուցիչը քանի մը կարողագոյն Թաղերու մէջ. վերինը գլխաւոր Թաղերու մէջ. փոքր Թաղեր պէտք է գոհանան նուազագոյն դասընթացքներով։ Պակաս դասընթացք ունեցող Թաղերու աշակերտներ իրաւունք ունին աւելիին պէտքը մերձաւոր Թաղին մէջ լրացնել։

Յօդ. Ե. — Վարժարաններու ընդհանուր և բարձրագոյն հսկողութիւնը կը պատկանի Ուսումնական Խորհրդոյ։ Նա կը կազմէ ծրագիրը, որ Վարչութեան հաստատութեամբ պարտաւորիչ է ամէն վարժարաններու, և փոփոխութիւնք ներմուծել չեն առանց յատուկ վարչական արտօնութեան։

Յօդ. Զ. — Վարժարաններու մատակարարութիւնը կը պատկանի իւրաքանչիւր Թաղի Թաղական Խորհուրդին, որ կը վարէ զայն իր մէջէն առնուած Հոգաբարձութեան ձեռքով։ Միայն Երկրորդական կամ Կեդրոնական վարժարանը կը յանձնուի Վարչութենէ ընտրուած յատուկ Խնամակալութեան։ Թաղական Խորհուրդէ դուրս կազմուած Հոգաբարձութիւններ նպատակայարմար չեն եղած, և պէտք է որ Թաղական Խորհուրդներու ընտրութեան կամ կազմութեան առեն անդամներուն մէջ վարժարանի Հոգաբարձութեան յարմար անձեր ալ գտնուին, և անոնցմով կազմուի առնուազն երեք անդամէ բաղկացած Հոգաբարձութիւն մը։ Եթէ երբեք այսպիսիներու թիւը Խորհուրդէն դուրս մէկ կամ երկու անձով լրացնել հարկ ըլլայ, պէտք է որ ատոնք երբ Թաղական Խորհրդոյ օժանդակ անդամ Խորհրդոյն մէջ ձայն ունենան, և վարժարանաց Հոգաբարձութիւններ Թաղական Խորհուրդէ դուրս միացած չլինին։

Յօդ. Է.— Վարժարանին ներքին կարգապահութեան և բարեկարգութեան և մաքրութեան պատասխանատուութիւնը կը պատկանի վարժարանին վարիչին, որ է բուն տեսուչը կամ փոխ-տեսուչը, կամ աւագ-ուսուցիչը, ընդ անմիջական հսկողութեամբ Թաղական Հոգաբարձութեան։

Յօդ. Ը.—Վարժարանի վարիչներ, այսինքն է տեսուչներ կամ փոխ-տեսուչներ կամ աւագ-ուսուցիչներ, կ'ընտրուին Թաղական Հոգաբարձութենէ, իրենց աստիճանին պայմանները և վկայականը ունեցող ուսուցիչներու մէջէն, և կը հաստատուին Ուսումնական Խորհուրդին հաւանութեամբ և Պատրիարքական պաշտօնագիրով, և կը պայմանաւորուին առնուազն երեք կամ գոնէ երկու տարիներու համար։

Յօդ. Թ.—Վարժարանաց մէջ թէ՛ դաստիարակութեան և թէ դասաւանդութեան պաշտօն ունեցողներ կը կոչուին ուսուցիչ ընդհանուր անունով, ուսուցիչներ և ուսուցչուհիներ, այսինքն երկու սեռէ պաշտօնեաներ միշտ ի միասին առնուելով։ Անոնց դասակարգութիւնը կրկին է, մին դաստիարակութեան և միւսը դասաւանդութեան։ Առաջին դասակարգին կը պատկանին հետեւեալ երեք աստիճաններ. 1. Մանկավարժ կամ մանկավարժուհի. 2. Վարժապետ կամ վարժուհի. 3. Տեսուչ։ Երկրորդ դասակարգին կը պատկանին հետեւեալ երեք աստիճանները. 1. Օգնական մասնագէտ, 2. Աւագ-մասնագէտ, 3. Ուսուցչապետ. Երկու դասակարգերն ալ իրենց երեք աստիճաններով բաց են երկու սեռերուն հաւասարապէս։

Յօդ. Ժ. — Ուսուցչութեան մտնելու համար գոնէ տասնեւութը տարեկան պէտք ըլլան այրերը, և տասնեւվեց տարեկան կիները՝ առաջին աստիճաններու մէջ. իսկ երկրորդ և երրորդ աստիճաններու անցնելու համար հինգական տարի աւելի տարիք կը պահանջուի։ Բացառաբար կրնան աւելի կանուխ պաշտօնի ընդունուիլ տաղանդ՝ որ վարժարանական վկայագրով իրաւունք կը ստանան։

Յօդ. ԺԱ.—Բոլոր ուսուցչական վկայականներ կամ արտօնագիրներ Կեդրոնական Վարչութեան Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէն կը տրուին Պատրիարքական վաւերացմամբ։

Յօդ. ԺԲ.—Իւրաքանչիւր վարժարանի ուսուցիչներ կ'ընտրուին Թաղական Հոգաբարձութենէ վարիչին հետ խորհրդակցութեամբ վարելիք պաշտօնին համեմատ վկայական ունեցողներուն մէջէն։ Արհեստական ճիւղէն վկայական ունեցողներ ուրիշ ճիւղի դասաւանդութեան չեն կրնար կոչուիլ։ Բոլոր ուսուցիչներ կը պայմանաւորուին տարեթօշակի գումարով, թէեւ վճարումները կը կատարուին ամսական բաժիններով։

Յօդ. ԺԳ. — Մանկավարժներէ կը պահանջուի լրացուցիչ դասընթացքի վկայական և մանկավարժական գործնական գիտելիք. իսկ վարժապետներէ երկրորդական դասընթացքի վկայական և մանկավարժական գիտելիք. իսկ տեսուչներէ վարժապետական աստիճանի մէջ տասնամեայ արդիւնաւոր պաշտօնավարութիւն։ Օգնական մասնագէտներէ կը պահանջուի յատուկ ուսման մէջ երկրորդականի համահաւասար վկայական. իսկ աւագ մասնագէտներէ նոյն վկայական տասնամեայ պաշտօնավարութեամբ կամ համալսարանական վկայական։ Իսկ ուսուցչապետ կը հռչակուին աւագ մասնագէտներ, որոնք այս աստիճանի մէջ գոնէ հնգետասնամեայ արդիւնաւոր պաշտօնավարութենէ զատ երկու կարեւոր և գնահատելի երկասիրութիւններ հրատարակած են իրենց ճիւղէն։

Յօդ ԺԴ. — Արուեստական ճիւղերու ուսուցիչներ պէտք է վկայեալ ըլլան պատշաճ հաստատութիւններէ, կամ թէ երկարաժամանակեայ և արդիւնաւոր պաշտօնավարութեամբ գործնականապէս վկայեալ սեպուած համարուին։

Յօդ. ԺԵ. — Իւրաքանչիւր աստիճանի ձեռնհասութիւնը տարբեր, և պաշտօնավարութիւններն ալ ձեռնհասութեան համեմատ լինելուն, ուսուցիչք հոգ պիտի տանին հետզհետէ աստիճաններու մէջ բարձրանալ, որպէս զի պաշտօնավարութիւննին ալ ընդարձակին։ Իրենց աստիճանները կը ստանան պահանջուած ուսումնական քննութիւնը անցնելով և օրինաւորապէս վկայուելով։ Անոնք որ վարժարանէ վկայեալ չեն, պէտք է աստիճանին պահանջած նիւթերուն քննութիւնը տան Քննիչ Յանձնաժողովին առջեւ։

Յօդ. ԺԶ. — Գաւառներու մէջ գտնուող քննելիներու համար տեղւոյն Ուսումնական Խորհրդոյ և կամ Առաջնորդարանին կողմէ Քննիչ Յանձնախմբով մը կը կազմուի բերանացի մասերը լսելու և գրաւորներուն հսկելու և արդիւնքը կեդրոնին յղելու համար։ Հնօրեայ փորձառութիւն ունեցողներուն և անհատական կարողութիւններն ծանուցեալ եղողներուն կարող է կեդր. Ուսումնական Խորհուրդը մանկավարժի և վարժապետի վկայական տալ պատշաճ զգուշաւորութեամբ։

Յօդ. ԺԷ. — Ազգային մասնաւոր կամ տարբեր կամ օտար հաստատութեանց մէջ ուսած և վկայուած ազգայիններ ուսուցչութեան ընդունուելու համար պէտք է իրենց վկայագիրները կամ արտօնագիրները ներկայացնեն, և արժանապէս անոնց տիրացած ըլլալնին գրաւոր կամ բերանացի կամ գործնական կերպով ցուցնեն, և իրենց ճիւղին և աստիճանին համեմատ արտօնագիր ստանան. և երբ դաստիարակութեան ճիւղէն պիտի մտնեն հայերէն լեզուի մէջ պահանջուած կարողութիւն ունենալնին ալ պէտք է հաստատեն։

Յօդ. ԺԸ. — Օտարազգիներ ալ կրնան ազգային վարժարանաց մէջ պաշտօնավարել դասաւանդութեան ճիւղին մէջ, եթէ վկայեալ են կամ եթէ արդէն ուրիշ վարժարանաց մէջ կը պաշտօնավարեն։ Հակառակ պարագային՝ պէտք է իրենց ներկայած գրութիւնները և տեղեկութիւնները տեսնուին ու քննուին և ըստ այնմ պաշտօնավարելու ընդունուին։ Դաստիարակութեան ճիւղին մէջ օտարազգիներ Ուսումն. Խորհրդոյ բացառիկ արտօնութեամբ կրնան պաշտօնավարել։

Յօդ. ԺԹ. — Առ հասարակ ամէն դասակարգէ և աստիճանէ ուսուցչաց համար ուսումնական արժանիքի և վկայականի համահաւասար կարեւորութեամբ անհրաժեշտ է օրինական և բարոյական և անբասիր կենցաղի վկայութիւնը։ Հետեւապէս վկայականներու և արտօնագիրներու տեւողութեան առեն անհրաժեշտաբար կը պահանջուի օրինական և բարոյական և անբասիր կենցաղի և վարքաբարքի վկայագիրը, և առանց անոր վկայական չտրուիր, թէեւ ուսումնական արժանիք ունենան, և տրուած վկայականը յետս կ'առնուի, եթէ հակառակ պարագաներ ստուգուին կամ թէ յետոյ պակասութեանց մէջ գտնուին։

Յօդ. Ի. — Ծնողք և խնամածուք բացարձակ կերպով պարտաւոր են իրենց տղայոց նախակրթական ազգային դաստիարակութիւն տալ, և իրենց կարողութեան համեմատ դպրոցական թոշակ վճարել, և գոնէ մինչեւ վերին դասընթացքի լրումը վարժարանը [illegible] տալ։ Թաղական Խորհուրդներ պարտաւոր են այդ կէտին վրայ խստիւ հսկողութիւն ընել և գործադրութեան համար պատշաճ ստիպումներ գործածել։ Իրենց տղաքը ազգային վարժարան չղրկող ազգայիններ պէտք է ուրիշ միջոցով պահանջուած նախակրթութիւնը տալերնին ապացուցանեն։

Յօդ. ԻԱ. — Իրենց տղայոց նախակրթական ուսում տալու զանցառու ծնողներ և խնամածուներ պէտք է լաւ գիտնան թէ իրենց ծնողական պարտաւորութիւնները մարմնոյ խնամքին հաւասար կը տարածուին անոնց միտքին ու սիրտին վրայ ալ, այսինքն՝ ուսեալ և կրթեալ հաւասար հոգ պիտի տանին անոնց ուսման և կրթութեան վրայ ալ։ Պէտք է նաեւ գիտնան թէ տասներկու տարեկանէ պզտիկ տղաքներէ որ և է նիւթական օգուտ քաղել դժուար է, և թէ գոնէ նախակրթական ուսում ստացող տղաքներէ քաղուած օգուտը անուսներէ քաղուելիք օգուտէն շատ մեծ է։

Յօդ. ԻԲ. — Մանկական շրջանի առաջին տարին մտնող աշակերտը գոնէ հինգ տարեկան պիտի ըլլայ։ Ըստ այսմ համեմատութեան կը հաշուին հետզհետէ միւս տարիներն ալ, որով երկրորդական դասընթացքի երրորդ տարին լրացնողը տասնեւեօթը կամ տասնըութը տարեկան եղած կ'ըլլայ, եթէ բնաւ կրկնուած տարի չունենայ։ Երբ հինգ տարեկանէ պզտիկ տղաքներ վարժարան ընդունուին, պատրաստական ձեւով պիտի զբաղին առանց ծրագրեալ դասընթացքի։

Յօդ. ԻԳ. — Տկար և անկար ծնողներու և խնամածուներու տղաքները ձրիաբար կ'ընդունուին վիճակնին լաւ ստուգուելէ ետքը. իսկ համեմատաբար աղքատներու տղաքներուն յարմար զեղչ մը կը շնորհուի. Ընդհանուր կերպով Թաղական վարժարաններ պարտաւոր չեն ուրիշ Թաղի տղաքը ձրի կամ զեղչով ընդունիլ, այլ կը պարտաւորուին ընդունիլ այն տղաքը որ իրենց Թաղին մէջ չգտնուող դասարաններուն համար մերձաւոր Թաղին կը դիմեն։

Յօդ. ԻԴ.—Վարժարանները օրական 8 ժամ բաց պիտի մնան գարնան և աշնան ամիսներուն. 9 ժամ ամառուան մէջ. իսկ 7½ ժամ խոր ձմեռուան մէջ։ Դասաւանդութիւնները Նախակրթական դասարաններու համար օրական չորսէ աւելի պիտի չըլլան. բայց լրացուցիչ և երկրորդական դասընթացքներուն մէջ կրնան մինչեւ հինգ հասնիլ։ Դասերուն տեւողութիւնը քառասուն վայրկեանէ մինչեւ վաթսուն կրնայ ըլլալ դասընթացքներուն բարձրանալուն համեմատ։ Իւրաքանչիւր դասաւանդութիւն տասնէ քսան վայրկեան հանգիստով մը պիտի զատուի, նոյնպէս դասընթացքներուն տարբերութեան համեմատ։ Կէս օրուան մէկ կամ երկու ժամ տեւող հանգիստ պիտի տրուի, ճաշն ալ մէկտեղ հաշուելով։

Յօդ. ԻԵ. — Վարժարաններ բաց են դպրոցական տարւոյն ամէն օրերը, բաց ի կիրակիներէ, հրամայեալ տօներէ և քանի մը յատուկ հանդիսութիւններէ որոնք պիտի ցուցուին մասնաւոր հրահանգներու կարգին։ Քանի մը օրեր տեւող արձակուրդներ կը տրուին Ծնունդին և Բարեկենդանին և Զատկին։ Տարեկան մեծ արձակուրդը տեղի կ'ունենայ յուլիս և օգոստոս ամիսներուն։ Յուլիսի սկիզբէն մինչեւ կէս և օգոստոսի կէսէն մինչեւ վերջ նախակրթարան դասընթացքները կէս օր միայն բաց կը մնան, և յուլիսի կէսէն մինչեւ օգոստոսի կէս բոլորովին կը փակուին։ Քանի մը տօնական օրեր վարժարանները մինչեւ կէս օր կը բացուին տօնական յիշատակութեանց կամ հանդիսութեանց համար։ Յարմար է նաեւ շաբթուան մէջ կէս օր մը արձակուրդ տալ տնական դիւրութեան նպատակով։

Յօդ. ԻԶ.— Դասարաններու կազմութեան մէջ պահուելիք պայմաններուն գլխաւորներն են։ Մանչ ու աղջիկ խառն կը մնան մանկական և տարրական դասընթացքներուն մէջ, և նախադասելի է այս դասարանները ուսուցչուհիներու յանձնել։ Դասարանի մը աշակերտելոց թիւը կրնայ ըլլալ մինչեւ քառասուն։ Զոյգ դասարաններ կը կազմուին երբ աշակերտելոց շատութիւնը կը ներէ երկու դասարան կազմել։ Երբ աշակերտաց և աշակերտուհեաց թիւը նուազ է, օգտակար է բոլորին դասաւանդութիւնը միացնել և կամ իւրաքանչիւր դասընթացքէ մի մի դասարան միայն պահել, տարի մը առաջին և միւս տարին երկրորդ տարւոյ ծրագիրը աւանդելով։

Յօդ. ԻԷ.—Վարժարանաց մէջ ընդունուած է պատիւ ու պատիժ դրութիւնը, համաձայն դաստիարակութեան հրահանգներուն մէջ ցուցուելիք պայմաններուն։ Պատիւներ և պատիժներ վարժարանի շրջանակին մէջ կը [illegible]։ Նշանաւոր վարձատրութիւնք ամավերջի հրապարակային հանդիսութեան մէջ կը յիշատակուին։

Յօդ. ԻԸ.— Աշակերտելոց ներկայութիւնը, վարքն ու բարքը և ուսումնական ջանասիրութիւնն ու յառաջդիմութիւնը նիշերու միջոցով կը բացատրուին ամէն օր, ամէն վարժարաններու մէջ միօրինակ տասանորդական դրութեամբ և միօրինակ կազմուած տետրակներու վրայ։ Նիշերու արժէքին համեմատ կը չափուին աշակերտներու արժանիքն ու չարժանիքը, և ըստ այնմ կը շնորհուին պատիւներ և պատիժներ համաձայն մասնաւոր հրահանգին։

Յօդ. ԻԹ.—Աշակերտաց գնահատումը յայտնող նիշեր չորս ճիւղի կը բաժնուին. 1. Բարոյական, որով կ'իմացուին բարի և կրթեալ վարքի պայմաններ. 2. Լեզուական ուսումներ. 3. Գիտական ուսումներ. 4. Արուեստական վարժութիւններ։ Աշակերտը պարտաւոր է իւրաքանչիւր ճիւղի մէջ ալ պահանջուած միջին նիշը ստանալ, որ տասանորդական դրութեամբ հաստատուած է, բարոյականին համար 10էն 7, լեզուականին համար 10էն 6, գիտականին նոյնպէս 10էն 6 և արուեստականին 10էն 5։

(Շարունակելի)

* * *

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ առտու նախագահեց Մայր եկեղեցւոյ արարողութիւններուն։ Ն. Ամենապատուութիւն ժամերգութեանց միջոցին թեթեւ անհանգստութիւն մը ունեցաւ և քթէն արիւն հոսիլ։ Սակայն բարեբախտաբար անմիջապէս դադրեցաւ, և ըստ սովորութեան մինչեւ իրիկուն շարունակեց Պատրիարքարանի մէջ իր դիւանական աշխատութիւնները։ Ն. Ամենապատուութիւն քաջառողջ է հիմա։

∴ Ս. Պատրիարք Հայրը այսօր ալ Պատրիարքարան կ'երթայ և հոն կը գիշերէ, վաղը առտու նախագահելու համար եկեղեցական հանդիսաւոր արարողութեանց՝ որոնք օրուան տօնելի սուրբերուն առթիւ տեղի կ'ունենան։

ՑՐԱՊԻԶՈՆԻ առաջնորդ Տ. Եմմանուէլ վրդ. Գալեան, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեան համաձայն, Պատրիարքարան ղրկած է Տրապիզոնի վիճակին և շրջակայ թեմերու եկեղեցիներու մէջ պաշտօնավարող քահանաներուն լիակատար մէկ ցանկը, ուրկէ յայտնի կ'երեւի թէ ամբողջ նոյն վիճակին մէջ 32 քահանաներ կան։

ԵՐԶՆԿԱՅԻ առաջ. փոխանորդ Տ. Վարդան քհն. ասկէ առաջ խնդրած էր Պատրիարքարանէն արտօնել տիրացու Թովմաս Ալիքսանեանի ձեռնադրութիւնը Կամախի Դաւկէնեք գիւղի եկեղեցւոյն վրայ։ Պատրիարքարանը արտօնեց։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ իր վերջին նիստերէն մէկուն մէջ նկատողութեան առնելով Գում-գափուեցի ազգայինի մը՝ Ճանիկ Չիլինկիրեանի խնդրագիրը, որով իր կնոջ մտային անհաւասարակշիռ վիճակը յայտնելով, անօրինութիւն մը կը խնդրէր, լուծեց անոր ամուսնութիւնը և արտօնեց փեսային վերամուսնութիւնը։

ՄԱՐԶՈՒԱՆԻ Առաջնորդ Տ. Կորիւն վրդ.ի վախճանուելով, իրենց առաջն. տեղապահ ընտրել որոշած են հոն գտնուող և Սսոյ Ժառանգաւորաց վարժարանին նախկին տեսուչ՝ Տ. Գարեգին վրդ. Խաչատուրեանը։ Սխալ է այն լուրը թէ Մարզուանցիք մտադրութիւն ունին նոյն պաշտօնին կոչել ուրիշ հոգեւոր հովիւ մը։

ՍՊԵՐԻ (Կորնայ Թեմ) վիճակին և շրջականերուն առաջն. փոխանորդ Տ. Համազասպ վրդ. Վարդանեան, որ Պատրիարքարանի կարգադրութեամբ երկու տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարէր, իր անձնական տկարութեան և նիւթական անձուկ կացութեան պատճառաւ հրաժարական մատուցած է Ազգ. Պատրիարքարանին։

ՇՈՒՄԼԱՅԻ Տ. Խորէն քհ. Բիւլչիւքեանը իր հեղինակած «Հասարակ կրօնագիտութեան» անուն ձեռագիր մէկ գործը ղրկած է Պատրիարքարան և վաւերացումը խնդրած։ Ս. Պատրիարք Հայրը Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեանի յանձնեց քննել և արդիւնքը յայտագրել։

ՏՆՏՍ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ Նորընտիր անդամներէն Հեթում էֆ. Սեթեան և Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ նորընտիր անդամ. Ներսէս Թաւրիկ էֆ. Կեսարեան, իրենց անձնական զբաղմանց պատճառաւ, հրաժարական մատուցած են Ս. Պատրիարք Հօր։

ԷՏԻՐՆԷԻ հրկիզեալ ազգ. երկսեռ վարժարաններու վերաշինութեան կայս. Ֆերմանը գործակատարութեան միջոցաւ յանձնուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ առաջնորդ Տ. Մկրտիչ Ծ. վրդ. Աղաւնունի խնդրած է Ազգ. Պատրիարքարանէն որ Կեդր. Վարչութեան Խառն Ժողովին կողմէ հաստատուած Աղեքսանդրիոյ Թեմական Ժողովին Պատրիարքական հաստատութեան կոնդակը ղրկուի, ձեռնարկելու համար Քաղ. Ժողովոյ ընտրութեան։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ յանձնարարեց Մայր եկեղեցւոյ երաժշտապետ Գրիգոր էֆ. Մեհտերեանի, որ Եկմալեանի միաձայն և եռաձայն Պատարագներէն բազմագրութեամբ շատ մը օրինակներ պատրաստէ, որպէս զի գաւառներէն այս առթիւ եղած դիմումներուն գոհացում տրուի։

ՆՈՒԲԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ծախքով Բարիզի մէջ իրաւաբանութիւն ուսանող Պ. Բարսեղ Կիւլպէնկեանի քոյրը, Օր. Հայկանոյշ Կիւլպէնկեան, երախտագիտական նամակ մը ղրկած է Ս. Պատրիարք Հօր։

ՊԱԼԱԹՈՒ քարոզիչ Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալագեան վաղը տեղւոյն Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյն մէջ պիտի պատարագէ, ի հանգիստ հոգւոյ Մորոշի հանգուցեալ առաջնորդ Տ. Կորիւն վրդ.ի, որ ժամանակին քարոզիչ եղած է նոյն եկեղեցւոյն։

"ՄՐՄՌՈՒՆՋՆԵՐ"

Ստացանք Պ. Սոկրատ Սարաֆեանի «Մրմռունջներ» անուն բանաստեղծա-ֆանթեզիական տաղաւորներու մէկ հաւաքածոն, ուր Պ. Սոկրատ քառասուն հատ տաղաւորներով, ըստ ընկալեալ սովորութեան, կ'երգէ իր սէրը, (պատճառ չունի չերգելու, երբ կը տեսնէ թէ ան ու ան կ'երգեն…). կ'երգէ նաեւ իր հմայլանքները, խռովքները, մահոզդները, պատրանքները, տգեղները, կիրքերը, պուէտները, պժգանքները… գինովութիւնները եւն. եւն.։ Այս գրքոյկը կը վերջանայ «Փոփոխումներ» անուն տաղաւորով, ուր Պ. Սոկրատ ամպրոպային բարձրութիւններէն վար… գործի ասպարէզը կ'իջնէ։ Ամէն գիրքէ կամ յօդուածէ պէտք է անպատճառ բարոյական հանել. հետեւաբար մեր բանաստեղծաց պատանիներուն կրնայ լաւ դաս մը և բարոյական մը ըլլալ… «Մրմռունջներ»ու վերջին տաղաւորի վերջին տունէն ուր այսպէս կ'երգէ Պ. Սոկրատ…

…Ու ներսիս Մուսան մեռա՛ւ ալ այսօր.(*)
Ու հիմա առած [illegible]
Տանս երջանկութիւնն կը խորհիմ այլ եւս։

Գին 5 ղրուշ, կը ծախուի Ն.-Գալֆայեան գրատունը և կը գտնուի բոլոր գրավաճառներուն քով։

(*) Ո՛չ խեղճ Մուսա, որչա՜փ տանջուած ըլլալու ես որ այսպէս միայն քառասուն տաղաւորներու ծնունդ տալէ վերջ կը մեռնիս… Տ. Խ.

ԵԶԱԿԱՆ ԱՌԻԹ ՄԸ. — Կարդալ Դ. Երես

5րդ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ
"ՍԻՆԿԵՐ"ի
ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, Թ. 343, ԱՌԱՋԻՆ ՅԱՐԿ
ԱՄԷՆ ՕՐ ԲԱՑ Է
ՄՈՒՏՔԸ ՁՐԻ
Առաջին կարգի մրցանակի արժանացած Բարիզի 1900ի, Սէն-Լուիի 1904ի, Միլանի 1906ի եւ Պրուսայի 1906ի ցուցահանդէսներէն

ՊԱԼԱԹՈՒ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Նոր Տարւոյ և Ս. Ծննդեան առթիւ Գալաթու Թաղին աղքատներուն հետեւեալ դրամական նուէրները եղած են.—Գեր. Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալագեան 60, Աբել քհն. Երկեան 20, Բարեպաշտ Ոմն ձեռամբ Ստեփան էֆ. Թելլեան 360, Ստեփան էֆ. Թելլեան 120, Վարդան էֆ. Ամէնեան 240, Մշա. Մարտիրոս էֆ. Թելլեան 100, Պասմաճեան և Ալիքսանեան Ընկ. խուրդավաճառ 100 և Տէրը և Տիկնայք Կարապետ Միրիճանեան, Սահակ Գըլճեան, Ս. Տամամեան, Խաչիկ Ջնտանճեան, Միքայէլ Սավիտա, Միքայէլ Տօնիկեան 60ական, Աղաւնի Գափամաճեան, Հայկասէր Որբեան, Միհրդատ Եանուլիտեա, Յակոբ Ճիվէճեան, Տիկին Մէօհրէպէ Գափամաճեան 40ական ղրուշ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 3 մարտ. — Ֆրանսական Ռանդը 97.70ի բարձրացաւ, սակայն միւս արժեթղթերուն համար հրապարակին վրայ նուազ գործունէութիւն կը տիրէ։ Այսուհանդերձ օտար արժեթղթերուն վիճակը քիչ մը լաւագոյն է, բայց տարբերութիւնները նուազ զգալի են։ Եղած գործերը միշտ սահմանափակ են։ Օսմ. արժեթղթերու գինները հաստատուն են։ Օսմ. Միացեալը 95.92 բացուելով 96.20 փակուեցաւ։ Ռումէլիի երկաթուղին՝ 179։ Օսմ. Պանքային բաժնեթղթերու գինները անփոփոխ են։ Օսմ. ծխախոտի Ռեժին՝ 439։ Օտար հրապարակները շատ հանդարտ են։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ ամերիկեան արժեթղթերու գինները լաւ էին և մէկ քանին մէկ «բուան»ի չափ վրայ դրին։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային բաժնեթղթերու գինները անկման հակամէտ են։ Լոնտոնի անհատական պանքաներուն դրամի սակը հարիւրին 3.25 է։

—Այսօր արտասովոր գումարում մը ունեցաւ Ֆրանսայի Նախարարաց Խորհուրդը։ Որոշուեցաւ որ Ալճէրիոյ սահմանագլուխին հրամանատար Լիոթէ զօրավարը և Թունէզի ֆրանսական դեսպան Պ. Ռէնեօ իսկոյն Քազապլանքա և Ուճտա ուղեւորին պաշտօնով։ Տ'Ամատ զօրավարը միայն պիտի վարէ զինուորական գործերը, վասն զի Լիոթէ զօրավարին պաշտօնը բնաւ պիտի չազդէ անոր կացութեանը վրայ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ռայխստակը, առանց որ և է փոփոխութեան, ընդունեց Լեհաստանի գերմանացման վերաբերեալ օրէնքը՝ Աւագաց Ժողովին կողմէ քուէարկուած վիճակին մէջ։

ՀՌՈՄ.— Լրագիրները շատ կը խօսին [illegible] յանձնաժողովին նախագահ Պ. Ռուպինիի հրաժարելուն վրայ։ Կը կարծուի որ Պ. Ապինէնգէ անոր յաջորդէ։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆինէնշըլ Նիւզ կ'ըսէ թէ «Պանք տը Բար է տէ Բէյ Պա» դրամատունէն Պ. Թօմա, որ հիմա Եգիպտոս կը գտնուի, եգիպտանական կարեւոր գործողութեան մը ձեռնարկած է եգիպտական Կալուածական Վարկի հաստատութեան հետ. Նաեւ կը շարունակէ բանակցիլ Սըր Էռնէսդ Քասէլի հետ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ		Փարա
Առաջին ճերմակ	օխան	50 -
Երկրորդ »	»	46 -47
Խառն	»	45 -
Զավտարլը	»	43 -44
Կարծր առաջին	»	54 -55
» միջին	»	52 -53
» խառն	»	49 -50
ԱԼԻՒՐ		Ղրշ.
Տեղական գըրմա Ա. Պարկ		93 -
» » Բ. »		88 -90

Այսօր վակոն Անատոլըի ցորեն ժամանեց.

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ		Փարա
Շրջականներու համար հաս չորցնելու յանձնելի		36½-37¼
Տեղական աղացման համար		39 -40
ԹԵՖ		
Օխան 23½- փարա		
ԴԱՐԻ		
Դօնուբ	քիլէն	17-18
Ռումէլի և Մէրսին		17 -17½

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ			4 Մարտ
Նիւ-Եորք	պատրաստ		106.½
»	մարտի	համար	.
» 1908	մայիսի	»	109.
»	հոկտ.ի	»	.
» 907	դեկտ.ի	»	107.
Լիվրբուլ	պատրաստ		8.2⅜
»	յուլիսի	»	.
»	մարտի		.
»	մայիսի	»	7.11½
Չիգակօ	պատրաստ		.
»	հոկտ.ի	»	.
»	դեկտ.ի	»	.
Մարսիլիա	պատրաստ		.

«ԴԱՐՈՒՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳԻՐՔԵՐԷՆ ՄԻՆ»
ՊԱՐԶ ԿԵԱՆՔԸ
Գրեց՝ ՇԱՐԼ ՎԱԿՆԷՐ
Թարգմ. ՅՈՎՀ. Ս. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

Առողջ մտածումներ, բարձր գաղափարներ, ներշնչող օրինակներ, գրական ոճ, խնամուած լեզու, մաքուր տպագրութիւն.— ահա հանգամանքը ՊԱՐԶ ԿԵԱՆՔԻՆ, որուն ֆրանս. և անգլ. տպագրութիւններէն բիւրաւոր օրինակներ ծախուած են Եւրոպայի և Ամերիկայի մէջ։ ՊԱՐԶ ԿԵԱՆՔԸ Կաղանդի և Ծննդեան պատուական նուէր մըն է, որ դարուն «Բարդ կեանք»ին տենդայոյզ ձգտումին հետեւանքով իր այժմէութիւնը բնաւ պիտի չկորսնցնէ։

Էջ՝ 168, գին՝ 3½ ղրշ.։

Դիմել՝ Մր. Բիբի, Բալըքլը Հաւուզ, Կ. Պոլիս, կամ Թարգմանիչին՝ Հայուհեաց Վարժարան, Աքսարայ, և կամ Կ. Պոլսոյ գրավաճառներուն։ 8—6

ԲՈԼՈՐ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
1908Ի ԳԱՐՆԱՆ ՈՒ ԱՄՌԱՆ
Զգեստներ՝ այրանց, կանանց եւ տղայց համար
Գլխարկներ՝ «Իդալ»
Անգլիական եւ Ֆրանսական պօնէթրի
Վիեննական սապիկներ
Ամերիկեան կօշիկներ
Մարոքէնէ նուրբ առարկաներ
Նուրբ անուշահոտութիւններ
Ճամբորդութեան առարկաներ
Պերճանքի առարկաներ
Փողկապներ, ձեռնոցներ, եւայլն, եւայլն։
ՇԹԱՅՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 19/3 Մարտ		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Ֆ. Կ. Օ. Ո.	104 22
Ամէնէն բարձր գին	»	104 24
Ամէնէն վար գին	»	104 19
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	176 75
Ամէնէն բարձր գին	»	176 87
Ամէնէն վար գին	»	176 62½
ԲԱՑՈՒՄ 20/4 Մարտ		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Ֆ.Կ. Օ. Ո.	104 84½
» » » ժամը 6ին Ֆ.Կ.	»	104 34
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	177 25
» » ժամը 6ին	»	177 25
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	433 —
Անատ. Երկթ. Պարտ. Ա.սերի	»	523 —
» » » Բ.սերի	»	519 —
» » բաժնեթղթ	Օ. Ո.	15 —
Շիրքէթի Խայրիէ	»	43 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	4 42½
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 —
Օսմ. ծխախոտ		19 20
Թրամուէյ բաժնեթղթ		8 50
» հիմնադրի		4 20
» պարտաթուղթ		47 —
Թրանզվալ	Ֆր.	44 50
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		31 —
Գալիա Քարա Այտըն Ֆ. Ֆ.		434 —
Միթիլէի պանքա	Օ. Ո.	5 —
Սալոնիկի պանքա		140 —
Քարտուղ առանձնաշնորհեալ		35 —
» սովորական		28 —
Քարափ Իզմիրի		592 —
Լաուրիոն	Ֆր.	57 —
Զարթըրա	»	18 —
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 50
» » 8 »		4 50
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6½ %		
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 25
Բարիզի » »	Ֆրանք	22 77½
Վիեննայի » »	Քուրոն	21 79
Պերլինի » »	Մարք	18 50
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Անգլիական ոսկի	Ղշ.	110 03
Ֆրանսական »	»	87 13
Պոլ Էմբէրիալ	»	92 —
Մէճիտի տարբերութիւն	»	108 05
Արծաթ մանրուք	»	105 10
Մէթալիք	»	101 20
Ռուսի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 69

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 3 Մարտ		
Միացեալ Օսմ. պարտք. բաց.	Ա. Ո.	95 92
գոց.	»	96 20
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	179 75
Թրանզվալ	»	45 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	715 —
Ռէժիի բաժնեթղթ	»	439 —
Գալիա Քարա Այտըն	»	434 —
Օսմ. մաքսատուն	»	— —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	97 67
Քրէտի Լիոնէ	»	1191 —
Ռուսական 5 %	»	96 60
Իտալական Ռանթ	»	— —
Սպանիական արտաքին	»	94 40
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 190
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի	»	3 —
ԼՈՆՏՈՆ, 3 Մարտ		
Միացեալ Օսմ. պարտք բաց.	Ա. Ո.	95 50
գոց.	»	95 25
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	18 50
Անգլիական քոնսոլիտէ Ֆ. Կ.	»	87 37
Հելլենական 5 % 1881	»	48 50
Զարթըրա	»	0 71
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	103 —
Ռանտ Մայնս Ֆ. Կ.	»	4 93
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 37¾
Դրամազեղչ	»	4 —
ՊԵՐԼԻՆ, 3 Մարտ		
Օսմ. միացեալ		95 20
Ռուսական 4 % 1902	մարք	— —
Ռումէլի երկաթուղի	»	148 20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ չէք	»	20 300
Դրամազեղչ	»	6 —
ՎԻԷՆՆԱ, 3 Մարտ		
Ռումէլի երկաթուղի	քուրոն	188 —
Վիէննայի Պանք Ֆէրայն	»	581 —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	95 60
» Լոնտոնի վրայ	»	240 50
Օսմ. Թեմ.	»	— —

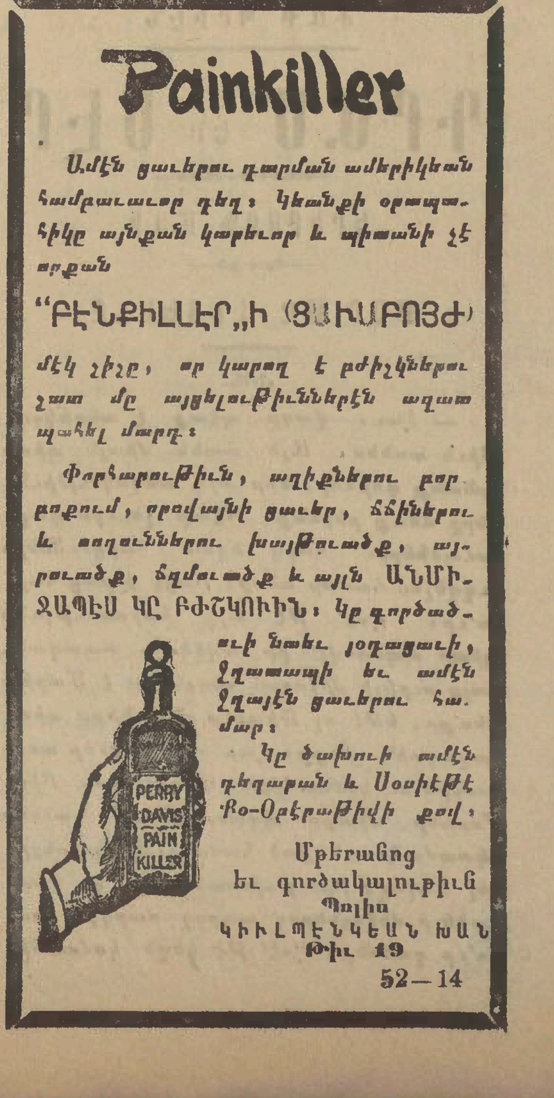

Painkiller

Ամէն ցաւերու դարման ամերիկեան համբաւաւոր դեղ։ Կեանքի օրապահիկը այնքան կարեւոր և պիտանի չէ որքան

"ԲԷՆՔԻԼԼԷՐ"ի (ՑԱՒԱԲՈՅԺ)

մէկ շիշը, որ կարող է բժիշկներու շատ մը այցելութիւններէն ազատ պահել մարդ։

Փորհարութիւն, աղիքներու բորբոքում, որովայնի ցաւեր, ճճիներու և ատամներու խայթուածք, այրուածք, ճզմուածք և այլն ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԿԸ ԲԺՇԿՈՒԻՆ։ Կը գործածուի նաեւ յօդացաւի, ջղատապի եւ ամէն ջղային ցաւերու համար։

Կը ծախուի ամէն դեղարան և Սօսիէթէ Քօ-Օբէրաթիվի քով։

Մթերանոց
եւ գործակալութիւն
Պոլիս
ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ԽԱՆ
Թիւ 19
52—14

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՆՈՐ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հովանիին տակ ապաստանող գաղթականներու զետեղման ծախքին համար Երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը այսուհետեւ ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի: Պարգեւ չշահող տոմսակները ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց: Ամբողջ տոմսակներու արժէքին հարիւրին եօթանասունհինգը պարգեւներու և ամորթիներու պիտի յատկացուի: Ուստի սոյն վիճակահանութիւնը հանրօգուտ կերպով բարեփոխուած է: Նոր կազմակերպութեամբ՝ տոմսակներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և ասոնցմէ 62,500 թիւ պարգեւ ու ամորթի պիտի շահին: Ինչպէս կ'երեւի ստորեւ հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգեւը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ՝ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստաւոր պարգեւներ ալ կան: Տոմսակները զանազան ստորաբաժանումներ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ: Ամբողջ տոմսակին գին նշանակուած է երկու օսմ. ոսկի, կէսին՝ մէկ օսմ. ոսկի, քառորդին՝ կէս օսմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի: Տոմսակ գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ տոմսակներուն մէկ մասը չորս թիրաժի յատուկ երեքական կտորի բաժնուած է: Յիշեալ կտորակաւոր տոմսակները՝ մէճիտիէն 19 ղրուշի հաշուով՝ կէս տոմսակներուն գինը 36 ղրուշ է, մէկ քառորդինը՝ 18 ղրուշ, իսկ մէկ ութերորդինը՝ 9 ղրուշ: Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիէն և Կամուրջին գլուխը գտնուող մասնաճիւղէն մեծաքանակ տոմսակ գնողներուն հետեւեալ զեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ ⁰/₀ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին՝ 1001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն ⁰/₀ին 8, 2001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ ⁰/₀ին 9. 3001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ ⁰/₀ին 10ը, և 10,001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ ⁰/₀ին 12. առաջին թիրաժը պիտի կատարուի 1324 մարտ 1ին, Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութեան պաշտօնատան մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի Վարչական Խորհուրդի անդամներուն, հաշուակալին և ելմտական, հաշուակալութեանց Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը:

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքային վիճակահանութեան յայտագիրը

Ա. ԹԻՐԱԺ (Մարտի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգումար.
1	**600000**	**600000**
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2170000

Բ. ԹԻՐԱԺ (Ապրիլի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգումար.
1	**300000**	**300000**
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710001

Գ. ԹԻՐԱԺ (Մայիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	**300000**	**300000**
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Դ. ԹԻՐԱԺ (Յունիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	**300000**	**300000**
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Ե. ԹԻՐԱԺ (Յուլիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	**300000**	**300000**
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Զ. ԹԻՐԱԺ (Օգոստոսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	**400000**	**400000**
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Է. ԹԻՐԱԺ (Սեպտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	**400000**	**400000**
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Ը. ԹԻՐԱԺ (Հոկտեմբ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	**400000**	**400000**
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Թ. ԹԻՐԱԺ (Նոյեմբերի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	**400000**	**400000**
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Ժ. ԹԻՐԱԺ (Դեկտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	**500000**	**500000**
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2070000

ԺԱ. ԹԻՐԱԺ (Յունվ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	**600000**	**600000**
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2170000

ԺԲ. ԹԻՐԱԺ (Փետրվ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	**1200000**	**1200000**
1	500000	500000
1	400000	400000
1	300000	300000
1	200000	200000
10	100000	1000000
20	40000	800000
65	20000	1300000
300	10000	3000000
750	4000	3000000
1250	800	1000000
21600	200	4320000
24000		17020000

ՀԱՍՈՅԹ

	Ոսկին 100էն
Իւրաքանչիւրը՝ երկու օսմ. ոսկիի արժէքով շրջաբերութեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար տոմսակներուն փոխարժէքը	50,000,000
	50,000,000

ԾԱԽՔ

	Ոսկին 100էն
Շահող թիւերուն համար տրուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
Գաղթականներու Յանձնաժողովին պատկանած հարիւրին 17ը	8,500,000
Պէյլյէ և վարչութեան ծախքերուն փոխարժէքը եղող հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ.— Քոնսոլիտէ 4 ⁰/₀ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1908 մարտ 1/14ին աւարտող թիւ 36 կտրօններուն և փետր. 1/14ի վիճակահանութեան մէջ ամորթի ելած պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի յառաջիկայ մարտ 1/14ին, Օսմ. Պանքայի Ղալաթիոյ կիշէներէն, ամէն օր առտուան ժամը 10էն մինչեւ 2, կէսօրէն յետոյ, բաց ի կիրակի օրերէն, իսկ ուրբաթ օրերը առաւօտուան ժամը 10էն մինչեւ կէսօր: Ի փոխարէն կտրօններու և ամորթի ելած պարտաթուղթերու, որոնց պէտք է ընկերանան թուակիր պորտրոներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի տրուի ընկալագիր մը, որ պարտի ընկալագրին շրջաբերութեան թուականէն տասը օր յետոյ ներկայացուիլ Ղալաթիա, Օսմ. Կայս. Պանքայի Սնտուկին, վճարուելու համար:

Կ. Պոլիս, 29 փետր. 1908 6—1

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 30 Նոյեմբերի 1907

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. ոսկի		ՊԱՐՏՔ	Օսմ. ոսկի	
Բաժինք չվճարուած	5,500,000	—	Դրամագլուխ	11,000,000	—
Սնտուկ ի Կ. Պոլիս	3,147,627	40	Պանքատոմսք ի շրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս եւ ի մասնաճիւղս	1,198,143	—
Պետական արժէթղթք	1,090,162	50	Վճարելի փոխանակագիրք	2,012,783	03
Զանազան արժէթղթք	2,398,486	17	Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պահանջողք	1,510,209	55
Գանձելի փոխանակագիրք	3,364,196	59	Դրամական աւանդք որոշ պայմանաժամով	10,442,997	64
Ընթացիկ հաշիւք Կայս. Գանձուն — պարտականք	2,317,370	04	Վճարելի շահաբաժինք	15,308	58
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պարտականք	3,563,910	93	Կանոնական պահեստ	1,040,820	—
Փոխատուութիւնք արժէթղթոց եւ վաճառաց	6,142,106	72	Զանազանք	796,901	82
Անշարժ եւ շարժուն գոյք	292,211	84			
Զանազանք	201,091	43			
Օ. Ո.	28,017,163	62	Օ. Ո.	28,017,163	62

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տոմարաց

Տնօրէն	Ընդհ. Տնօրէն	Հաշուակալ
Ռ. ՆԻՍՍ	Ժ. ՏԷՖԷՍ	Օ. ՊՐԱՆՑ

ԵԶԱԿԱՆ ԱՌԻԹ ՄԸ

որմէ հաւասարապէս կրնան օգտուիլ հանր. մատենադարաններ, ուսուցիչներ, ուսանողներ և գործի մարդեր: Հետեւեալները անզեղչ, որոնց մէջ շատ մեծ ալ չկայ բուսած գիրքեր կան. փոստի ծախքը Գրատան վրայ: «Աղջկան մը օրրանը» 25 ղրշ.— «Մեռեալ կինը» 10.— «Բառգիրք Հայ-Գաղ. Ե. Տէմիրճիպաշեան» 15, փառակազմ 20.— «Երկար ապրելու միջոցները» Սաֆրէ 10.— «Զարթէք հոգւոյ» սսկ.— Թաւրիշէ 10.— «Ճաշակ ոսկեղէն դպրութեան» 2 հատոր 20 —«Լիզօ որ Բարի» հայ-Գաղ. 25.—«Մանկութիւն երեւելի արանց» 8.— «Գրատական զուարճալի զրոյցներ», 2 հատոր, 10.— «Սեգուէտե Ուեսիվեռսել», էջ 422, 10.— «Հայր մեր ծաղկագիր», 6.— «Մանր զուարճալիք» 1¼.— «Սեգուէտե Գոմէռսիալ», էջ 354, 15.— «Վարդը», պարսիկ բարոյավէպ, 10.— «Փունջ», ոտանաւոր, Օր. Գալճեան, 10.— «6½ պարտ ժառանգ մնացած անտուկը», 2½.— «Ընտանեկան բաղդացոյց» 6.— «Այրինէի մունչաթ», ընդար. թուրքերէն և հայատառ, 12.— «Գոռեսբօնտանս գոմէռսիալ» ընդարձակ էջ 479. 32.— «Նաւագք Ըստերայի» ոտանաւոր 2 հատոր, 10.— «Գոռեսբօնտանս գոմէռսիալ» անկլէ-ֆրանսէ էջ 441. 20.— «Թրնիս տէ լիվրը (համառօտ.) էջ 380, 15.— «Կանոնագիր Ռէժիի» 2½.— «Կանոնագիր Երկրագ. Պանքայի» 2½.— «Աղանիներու մրցանակը» 2.— «Հայր Զանքաց Կարկառեան» 5.— «Բարեկենդանի անկուտիները» 1½.— «Սարը ինճու» 20. Հետեւեալները ԿԷՍ ԳԻՆՈՎ՝ փոստի ծախքով 7 ղրուշ աւելի. «Աստղիկ և Ադոնիս» 4.— «Կրթութիւնը պարտի օրօրոցէն սկսիլ» 5.— «Լուծեալ տէր» 5.— «Հազար և մի զբօսեցուցիչ վէպեր» Բ. մաս, 7.— «Վարժ. մանկանց» Ա. տիպ 6.— «Թատերական երգարան» 3.— «Միֆթահը լիսանը օսմանի» 4.— «Քնարիկ ժողովրդական» 1.— «Ըէննիւմայի էտէպիեաթը Թիւրքիյէ» 6.— «Ներկարարը» 3.— «Կողմնոց կամ նուէր մանկանց» 2.— «Բարիզի պիր զեղըն հիքեայէսի» 5.— «Գըզըլ վասիյէթնամէ» 15. Գրատունը թէ այս գիրքերուն և թէ իր միւս հրատարակութեանց փութով և ճշդիւ առաքման պատասխանատու է այն ատեն, երբ յանձնարարութիւնը ուղղակի գրատան ղրկուած է: Պէտք է զգուշանալ գիրք փոխող կամ չղրկող գրավաճառէ և յանձնակատարէ: Այս վաճառումը պիտի տեւէ միայն երեք ամիս: Ամէն յանձնարարութեան հետ ձրի կը ղրկուի՝ մասնաւոր ցուցակ մը, Զ. Թէրզեանի յօրինած Յուշատետր մը և գեղեցիկ քարթ-բօսթալ մը:

ՎԱՐՁՔՈՎ ԳԻՐՔ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Հասցէ՝ Զ. Թէրզեան, գրավաճառ, Պահճէ-Գաբու, Րասիմ Փաշա խան, թիւ 18, Կ. Պոլիս: 15—7

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա. կարգ Փարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ » Փարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.:
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբբի ճամբով):

Տեղեկութեանց համար դիմել Գալաթա Քէօլէն Թոփհանէ քարաֆին վրայ:

15 50—39 Թ. ՌԸՊՈՒՆ

ԻԼԱՆ

Շէհր Էմանէթինէն

Բիրինճի Դաիրէ քաբուճճըլըղ վէ միւթէֆէրրիաթը պէտէլի սաբըգը սէնէվի 8650 ղուրուշ, Էմին Էօնիւ պէլէտիէ քալեպէսի ալթընտա գահվէ տիւքեանը սէնէվի 4000, Սուլթան Պայազիտտէ Պաղտատլըլար Գարագօլընտա Զէյնէպ Խանընտէ պէրպէր մէվգիի սէնէվի 914, Զարշունըն Գավըզճըլար Գարուսընտա իմարէթ ճէնէպինտէ քէպիր միւճէլլիտ տիւքեանը չէհրի 95, միւճէլլիտ տիւքեանը իթթիսալինտէ իքինճի սօգագ տիւքեանը չէհրի 40, Կալաթատա Գարա Մուսթաֆա Փաշա զօգաղընտա օնէտար նումէրօլը տիւքեան սէնէվի 3500, Թագսիմ պաղչէսի թէֆէրրուաթընտան գահվէճիլիք սէնէվի 5150, Ալթընճը Դաիրէի պէլէտիէ արըղհալճըլըղը սէնէվի 2620, Ալթընճը Դաիրէ ալթընտա պօյաճը տիւքեանը սէնէվի 1200, Ալթընճը Դաիրէ իթթիսալինտէ Նատիր զօգաղը քէօշէսինտէ թիւթիւնճի մէվգիի սէնէվի 2600, Կալաթատա Համամ զօգաղընտա գահվէճիլիք սէնէվի 3760, Ալթընճը Դաիրէի պէլէտիէ սաթըճըլըղը սէնէվի 9600, Դաիրէի մէզքիւրէ բաքուճճըլըղը սէնէվի 14,200 ղուրուշ:

Իւչ եիւզ եիրմի տէօրթ սէնէսի մարթընտան իթիպարէն իւչ սէնէ միւտտէթլէ իճարէյէ վէրիլմէք իւզէրէ միւզայէտէյէ վազ օլունմուշ օլտուղունտան թալիպ օլանլարըն թէմինաթ աքչէլէրինի միւսթաձհիպէն Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր:

Ֆի 16 չուպաթ 323 3—3

⁂

Իւչ եիւզ եիրմի տէօրթ սէնէսի զէպհիյէ ռուսումը մարթըն հուլուլինտէն էվվէլ իհալէ օլունաճաղը վէ միւտտէթի թէգարրուպ իթմիշ ճինէթլէ թալիպ օլանլարըն բէյ աքչէլէրինի միւսթաձհիպէն Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր:

Ֆի 16 չուպաթ 323 3—3

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ հանրութեան թէ 1908 մարտ 1/14էն սկսեալ, հարիւրին երկու (2 ⁰/₀) տոկոս մը պիտի վճարուի Միացեալ և Փոփոխեալ Պարտքի թիւ 9 կտրօնին փոխարէն: Տոկոսներու վճարումները տեղի պիտի ունենան կտրօնին վրայ նշանակուած բոլոր քաղաքներուն մէջ մինչեւ 1908 օգոստոս 31/13 սեպտեմբեր: Այդ պայմանաժամէն յետոյ Կ. Պոլսոյ մէջ միայն պիտի կատարուին վճարումները:

Կ. Պոլիս, 8/12 մարտ 1908 5—1

⁂

Ազդ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչական Խորհուրդի 1907 հոկտ. 1/14ին տուած որոշման համաձայն, 1299 մուհարրէմ 29 (8/20 դեկտ. 1881) Կայս. հրամանագրին մէջ գտնուած փոխառութեանց վերաբերող ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԱԾ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐ, ինչպէս 1858ի, 1860ի, 1862ի, 1863—64ի, 1865ի, 1869ի, 1872ի, 1873ի և Ընդհանուր Պարտքի օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթեր, եթէ մինչեւ 1918 սեպտ. 1/14 չներկայացուին, փոխանակուելու համար Օսմ. Փոփոխեալ Պարտքի A. B. C. D. սերիներու պարտաթուղթերուն հետ, ջնջուած պիտի համարուին: 14—1

⁂

Ազդ.— 1908ի մարտ ամիսը մօտենալուն առթիւ, երբ ոգելից ըմպելիներու տուրքին առաջին վճարումը կը կատարուի, Թողեալ Հասոյթներու Ընդհ. Վարչութիւնը կը ծանուցանէ Կ. Պոլսոյ և շրջականներուն մէջ հաստատուած ոգելից ըմպելի ծախողներուն թէ, պարտին փետրուար ամսոյ մէջ վճարել իրենց տուրքը և կանոնական արտօնագիրը առնել, ոգելից ըմպելիներու կանոնագրին համաձայն: Ասկէ զատ՝ կը ծանուցուի թէ, նոր կազմակերպութեան և վերագրեալ կանոնագրին 10րդ յօդուածին վերջին հատուածին համաձայն, պարտին Կ. Պոլսոյ մէջ դիմել ոգելից ըմպելիներու Կեդր. Տեսչութեան և Հանր. Պարտքի Վարչութեան պաշտօնեաներուն՝ Արնաւուտգիւղի, Սարըեարի, Պէյքօզի, Սկիւտարի, Գատըգիւղի, Գումգաբուի մէջ, ոգելից ըմպելի վաճառման արտօնագիրներ առնելու համար: Ամէն անոնք որ այդ արտօնագիրը ձեռք չեն բերած յառաջիկայ մարտ 1էն առաջ, և ոգելից ըմպելի վաճառում կը կատարեն, առանց կանոնական արտօնագրի, փետրուար ամիսը լրանալուն պէս պատժական տրամադրութեանց կ'ենթարկուին, այդ մասին պատրաստուած Օրէնքին համաձայն:

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

31/13 փետր. 1908 12—9

⁂

Ազդ.— Հանր. Պարտքի վարչութիւնը կը յիշեցնէ հարկատուներուն թէ անհատներու կողմէ պատրաստուած, փակցուած կամ կախուած և կամ տարբեր կերպով հրապարակաւ ցուցադրուած այն ծանուցումները, որոնք թուղթէ ու խաւաքարտէ զատ ուրիշ բաներու վրայ գըրուած են, Դրոշմատուրքի կանոնագրին Թ. յօդուածին 94րդ թիւին մէջ կանխատեսուած տարեկան տուրքերուն ենթակայ են: Այդ տուրքին վճարումը, նոյն կանոնագրին 55րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, պէտք է կատարուի իւրաքանչիւր ելմտական տարւոյն սկիզբը: Հետեւաբար՝ հարկատուներուն կը ծանուցուի թէ երկու ամիս պայմանաժամ տրուած է իրենց՝ 1908 մարտ 1էն սկսեալ մինչեւ ապրիլ 30 (Հ. Տ.): Այդ միջոցին հարկատուները պարտին ներկայանալ Ղալաթիա Դրոշմատուրքի գրասենեակը, հարկ եղած օրինական ձեւակերպութիւնները կատարելու համար, որոնք կանխատեսուած են Դրոշմատուրքի կանոնագրին Դ. մասին Գ. գլուխին մէջ: Այդ պայմանաժամը անցնելէ յետոյ՝ տարեկան դրոշմատուրքը չվճարուած բոլոր ծանուցումները ապօրինի պիտի նկատուին և տուգանք պիտի առնուի իւրաքանչիւր ծանուցումէ, Դրոշմատուրքի կանոնագրին 38րդ յօդուածին համաձայն: Շփոթութիւն չպատճառելու համար՝ Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութիւնը կը յիշեցնէ հանրութեան թէ տարեկան դրոշմատուրքի այն վճարումները որոնք մինչեւ 1908 փետրուարի վերջը (Հ. Տ.) կամ 1323 ելմտական տարուան սկիզբը կը կատարուին, միեւնոյն տարուան կը վերաբերին, ի՛նչ որ ալ ըլլայ այն թուականը, ուր կատարուած է վերջին վճարումը: Ուստի չհատուցողները, ամէն պարագայի մէջ, 1324 ելմտական տարուան համար նորէն վճարում կատարելու են վերեւ յիշուած պայմանաժամի միջոցին:

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

28/10 փետր. 1908 60—13

⁂

Ազդ.— 1890ի Օսմանիէ 4⁰/₀ փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յիշեալ պարտաթուղթերուն 36րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի Հանր. Պարտքի վարչութեան կեդրոնատեղին, Ճըղալօղլու փողոց, Պոլիս, 1908 փետր. 31/13 մարտին: 20—15

⁂

Ազդ.— Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանին դասընթացքին հետեւիլ փափաքողներուն թէ այդ հաստատութեան բացումը պիտի կատարուի յառաջիկայ 1908 ապրիլ 2/15ին: Փափաքողները պարտին հետեւեալ պայմանները լրացուցած ըլլալ.— Առնուազն 17 տարեկան ըլլալու են թեկնածուները: Տարիքի մասին ո և է զանցառութիւն չպիտի ըլլայ: Վարժարան ընդունուելու համար սա նիւթերուն վրայ քննութիւն պիտի կատարուի.— 1. Թուաբանութիւն: 2. Երկրին մէջ խօսուած լեզուներով գրութիւն: Քննութիւնները թուրքերէն լեզուաւ պիտի կատարուին: Մրցման քննութեան համար որոշուած թուականէն առաջ թեկնածուները պարտին իրենց խնդրագիրները յղել Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանի Տնօրէնին և բացման օրը ներկայանալ վարժարան, իրենց հետ բերելով ծննդեան վկայագիր մը, բարի վարքի վկայագիր մը և պատուաստի վկայագիր մը

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Յունվ. 22/4 փետր. 1908 20—12

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ.— Թէմպէքիի Բրիօրիթէ 4⁰/₀ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 1908 փետր. 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը նոյն թուականին աւարտող 30 թուակիր կտրօնին վճարումը, ինչպէս նաեւ միեւնոյն փոխառութեան վերջին յուն. 1/14ի թիրաժին մէջ ամորթի ելած պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի Ղալաթիա, Օսմ. Կայս. Պանքայի կիշէներուն կողմէ: Այդ կտրօններուն և պարտաթուղթերուն փոխարէն, որոնց պէտք է ընկերանան թուակիր պորտրոներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ շրջաբերութեան թուականէն 10 օր յետոյ պարտի ներկայացուիլ Օսմ. Կայս. Պանքայի սնտուկին. Ղալաթիա, վճարուելու համար: 13—11

⁂

ԱՄՈՐԹԻՍՄԱՆ

1890ի 4⁰/₀ Օսմանիէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն

36րդ թիրաժ 1908 փետր. 1/14ին, որ տեղի ունեցած է 1908 յուն. 31/13 փետր.ին:

1901— 1950
4451— 4500
12901—12950
13401—13450
23801 23850
34651—34700
35801—35850
39851—39900
45751—45800
47851—47900
60751—60800
65601—65650
66801—66850
67351—67400
68251 68300
69501—69550
79451—79500
83001 83050
86751—86800
91251—91300
94201 94250
95501—95550
95651—95700
102851—102900
106951—107000
114451—114500
114551—114600
131951—132000
148751—148800
149201—149250
154951—155000
167401—167450
168101—168150
178751—178800
181501—181550
182651—182700
186301 186350
189351—189400
189401—189450
199451—199500
204451—204500
206851—206900
208201 208250
209501—209550
213001—213050
224201—224250

⁂

Ազդ.— Քոնսոլիտէ 4⁰/₀ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ պայմանաժամը 1904 մարտ 1/14ին աւարտող այդ պարտաթուղթերուն թիւ 24 կտրօնները, ինչպէս նաեւ 1893 փետրուար 1/14ի վիճակահանութեան մէջ ամորթի շահած պարտաթուղթերը եթէ մինչեւ յառաջիկայ փետր. 29/13 մարտ չներկայացուին, չեղեալ պիտի համարուին: 12—10

Կ. Պոլիս, 15 փետրուար 1908

⁂

ՔՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻԷ ԷԺԻՊՍԻԷՆ

3⁰/₀ տոկոսաւոր և պարգեւաւոր սոյն պարտաթուղթերուն, 1886ին և 1893ին շրջաբերութեան հանուած, ամորթիմանի վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1908 մարտ 1ին: Այս առթիւ Օսմ. Կայս. Պանքան Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին, Պոլսոյ իր գործակալութեան և Բերայի իր մասնաճիւղին մէջ կ'ապահովագրէ այդ պարտաթուղթերը, հարիւրին հարիւր վճարուելու (250 ֆրանք) վտանգներուն դէմ, չափաւոր գնի մը փոխարէն 30—17

ԻԼԱՆ

Շիրքէթի Խայրիէէն

Շիրքէթը Խայրիէ վափօրլարը իչուն վիրուտ իտէճէք քէօմիւրին վափօրտան դախլիէսի միւտտէթի միւնգազիյէ օլտուղընտան վէ աէնիտէն պիր միւտտէթ տահա թալիպինէ իհալէ գըլընաճաղընտան պինաէն թալիպ օլանլարըն բազար իրթէսի վէ բէրշէմպէ կիւնլէրի սաաթ աէքիզտէն օն պիրէ գատար Շիրքէթը մէզքիւրէ մէճլիսի իտարէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր: Միւտիրիյէթ

Ֆի 28 քեանունը սանի 908 15—14

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՔՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻԷ ԷԺԻՊՍԻԷՆԻ
Պարտաթուղթերուն

Սեղանաւոր Պ. Ք. Վլասթարի, յառաջիկայ 1908 մարտ 1ի վիճակահանութեան առթիւ, Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիպսիէնի 3⁰/₀ պարգեւաւոր պարտաթուղթերուն ապահովագրութիւնը կը կատարէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարման: 1886ին շրջաբերութեան հանուած պարտաթուղթերուն իւրաքանչիւրը կ'ապահովագրէ 5 ղրուշի՝ սակեդրամ, իսկ 1903ինը՝ մէկ ղրուշի՝ սակեդրամ: 8—8

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (100)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՄՕՐ ՄԸ ԱՆՑԵԱԼԸ

ԺԱ.

— Լաւ. վաղը պէտք է տեղեկութիւն առնել: Այն ատեն միայն պիտի կրնանք գործել, երբ այդ տեղեկութիւնները ձեռք բերենք: Պէտք չունիս դարձուածներու՝ հարկ եղած հարցումները ուղղելու համար անոր: Բացէ ի բաց հարցո՛ւր: Ըսէ՛ թէ այդ հարստութիւնը պէտք տրամադրէ իր աղջկան ապագան, բայց աւելի միջոցաւ հասցնելու է Մարթի ձեռքը, եթէ ոչ Ռիպիէր ընտանիքը պիտի կողոպտեն զինքը: Լաւ հարուածներ տուր կոմսին ու կոմսուհիին: Արդէն իսկ Բիէր Մօրանի միտքը պղտորած եմ, անոնց նկատմամբ ունեցած համարումը կորսնցնել տալով: Իբր բախտախնդիր և կասկածելի միջոցներով ապրող մարդի՛կ ցուցո՛ւր զանոնք: Ըսէ՛ թէ կեղծ կոմսուհին տիրահարներ ունի: Մարիէթ իր խօսելու կերպովը և լաւութեամբը պիտի հաստատէ արթնցուցած կասկածներդ:

— Արդէն իսկ սկսած եմ այդպէս ընել...

— Շարունակէ՛ և մանաւանդ մի՛ մոռնար ըսելու Բիէր Մօրանի թէ ինք եթէ մեռնի, Մարթի մայրը, որ օրէնքի առջեւ իր օրինաւոր կինն է, հարստութեան կէսը ժառանգելու իրաւունք ունի: Այդ հաւանականութեամբ հիւանդին վախ պատճառէ՛: Ռիպիէր ընտանիքին նկատմամբ կասկած արթնցնելով է որ պիտի կրնանք յաջողիլ:

Լիւսիէն հլուօրէն կատարեց Միլուի հրամանները: Յաջորդ առտուն իսկ, Բիէր Մօրանի անկողնին քով հաստատուեցաւ և յարձակումը սկսաւ: Գարշելի զրպարտութիւններ ըրաւ Ռիպիէր կոմսին ու կոմսուհիին վրայ:

— Ճշմարտութեան մէկ մասը ծածկեցի, որովհետեւ Մարթ անոնց քով կը գտնուէր տակաւին: Բայց հիմա որ ձեզ կը ճանչնայ և կրնայ ձեր պաշտպանութիւնը խնդրել, պատճառ չունիմ լռելու...

Ու առանց յոգնելու, աւելի կամ նուազ ճշմարտանման պատմութիւններ ըրաւ: Լիւսիէն ալ Մարիէթի պէս լաւ կատակերգութիւն կը խաղար, այնպէս որ Միլու հպարտութիւն պիտի զգար, երբ գործի վրայ տեսնէր իր մեղսակիցը:

Մերանին ազնուութենէն ու զայրոյթէն շնչահեղձ կ'ըլլար, իմանալով թէ Ռիպիէր կոմսը խաբեբայ մըն էր եւ զինուորական ասպարէզէն վռնտուած էր հանգստեան կոչուելու տարիքէն առաջ, զայթակղական գործի մը հետեւանքով: Լիւսիէն յարեց.

— Իրենց ամօթը եկան պարտկել Վիլֆրանշի մէջ:

Քիչ մը լուռ մնալէ յետոյ՝ շարունակեց Լիւսիէն.

— Այդ կացութիւնը կարգ մը պարտքեր կը դնէ ձեր վրայ: Երբ կարծեցեալ կոմսուհին իմանայ թէ հարուստ էք դուք, մէկ գաղափար և մէկ նպատակ միայն պիտի ունենայ, այն է ձեր հարստութեան վրայ ձեռք դնել, աղջիկնիդ կողոպտել, տասը տարիէ ի վեր վարած ցոփ կեանքը շարունակելու համար: Մարթ ի՛նչ պիտի կրնայ ընել մօրը պահանջումներուն և իր կնքահօր բրտութիւններուն հանդէպ: Մտքերնիդ առջեւ բերէ՛ք ձեր հէգ ու աղաւնիի պէս միամիտ և անմեղ աղջիկը, որ սահմանուած է այդ անգթերուն դէմ պայքարելու: Անպաշտպան կը գտնուի անոնց դէմ: Մինչեւ յետին բոպէն պիտի կողոպտեն զինք:

— Սիրելի բարեկամս, կ'աղաչեմ զիս: Ինչ ընելու է այսպիսի դժբախտութեան մը առաջքը առնելու համար: Կ'աղաչեմ, խորհուրդ տուէ՛ք ինծի:

— Զգուշութիւններ ձեռք առէք:

— Ի՞նչ զգուշութիւն:

— Չեմ գիտեր:

Լիւսիէն աւելի անձկալից ու լուրջ երեւոյթ մը առաւ:

— Ի՞նչ բանի մէջ կը կայանայ ձեր հարստութիւնը:

— Իմ հարստութիւնս շարժական է ամբողջովին. առաջնակարգ արժէթուղթերէ կը բաղկանայ, որոնք տոկոսաբեր են ու կը գտնուին Լօրպէր և Ընկ. սեղանաւորական տան մէջ: Քալիֆօրնիոյ հանքերու բազմաթիւ բաժնեթուղթեր և պարտաթուղթեր, ինչպէս նաև անգլիական քոնսոլիտէներ, ֆրանսական երկաթուղիի և պետական Ռանտի արժէթուղթեր ունիմ: Այդ ամէնը պահուած են թղթապանակի մը մէջ և իմ ընկերակցիս՝ Պ. Լօրպէրի քով կը գտնուին. զանոնք պահած է Բարիզի մեր առեւտրական տան արկղամարին մէջ: Ոչ մէկ տեղ իմ հարստութիւնս աւելի ապահով վիճակի մէջ պիտի գտնուէր: Հոն կը հանգչի ու կը դիզուի աղջկանս համար, որովհետեւ կտրօնները չեմ գանձեր: Նոյն իսկ տոկոսներուն կէսը չեմ ծախսեր:

Լիւսիէն շլացած էր: Աչքերն ու բերանը այնպէս մը բացած էր որ կրնար կատակերգական համարուիլ, եթէ նուազ ողբալի չըլլար:

— Բայց պէտք է որ Պ. Լօրպէրի գրեմ՝ դրամ ուղելու համար: Կ'ուզեմ պարտքս հատուցանել Պ. Կոնտրինէի, ինչպէս նաև ձեզի, բարեկամս:

Խուսափողական ու թոյլ պատասխան մը տուաւ Լիւսիէն.

— Հարկ չկայ անհանգստանալու...

— Բայց ո՛չ, կ'ուզեմ անմիջապէս նամակ գրել: Հաճեցէ՛ք գրիչն ու մելանը ինծի տալ:

Մերանին յամրօրէն ու դժուարութեամբ գրեց սա տողերը.

«Սիրելի բարեկամս,

«Ձենէ բաժնուելէս ի վեր շատ մը «դէպքեր պատահեցան: Կինս և աղջիկս «գտայ: Առաջինին վրայ չխօսինք. իմ «անունս չի կրեր այլեւս և կ'ուզեմ մոռցման մէջ թողուլ: Ասկէ աւելի լաւ «բան մը չեմ կրնար ընել անոր համար: «Գալով աղջկանս, Մարթի, չեմ կրնար «բացատրել անոր ազդած հմայքը, շնորհը «և գեղեցկութիւնը: Քսան տարու և «[illegible], ձեր Ֆանիին կը նմանի: Իր «ներկայութեամբ պիտի սփոփէ կեանքիս «վերջին օրերը, ինչ որ վարձատրութիւնը «պիտի ըլլայ իմ կատարած ջանքերուս, «որոնք ծանօթ են ձեզի: Շատ հիւանդ «ու յոգնած եմ. անտարակոյս մէկ քանի «ամիսէ աւելի կեանք չունիմ: Սակայն «երջանիկ կը զգամ ինքզինքս... Երբ հը-«րաժեշտ տամ այս աշխարհի, հսկեցէ՛ք «իմ աղջկանս վրայ, ձեր փորձառութեամբ «օգտակար եղէք անոր, մանաւանդ իր «հարստութեան յանձնման մասին, ո-«րովհետեւ միակ ժառանգորդուհին է աղ-«ջիկս և անոր կը ձգեմ ամբողջ ունե-«ցածս, բացի գեղեցիկ նուէրէ մը զոր «կ'ընծայեմ ձեր աղջկան՝ պաշտելի Ֆանիի. «Անոր շնորհիւ իմ ապագաս նուազ «դժնդակ դարձաւ: Զաւկիս պէս կը «սիրեմ Ֆանին: Այդ մասին ընդհուպ պի-«տի գրեմ ձեզի: Ներկայ նամակով նպա-«տակ ունիմ իմ վրաս տեղեկութիւններ «հաղորդել ձեզի և խնդրել որ Վիշիի «Քրէտի Լիօնէին վրայ հարիւր հազար «ֆրանքի չէք մը քաշէք: Այս միջոցին «դրամի պէտք ունինք. կը հասկնաք թէ «ինչո՛ւ համար: Ցտեսութիւն, սիրելի բա-«րեկամս: Իմ կողմէս ողջագուրեցէ՛ք «Ֆանին, ընդունելով իմ անձնուիրու-«թեանս հաւաստին:»

Ետքը հիւանդը ստորագրեց. «Բիէր Մօրան». Հասցէն գրեց պահարանին վրայ. «Պարոն Էթիէն Լօրպէր, 47, Շօսէ տ'Անթէն, Բարիզ». յետոյ կնքեց և Լիւսիէնի երկարեց.

— Ազնուութիւնն ունեցէք նամակատուն յանձնելու զայն:

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՍԱՃԵԱՆ